

הקבצו

בית וועד לחכמי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
דוא"ל: m072247774@gmail.com

גליון
35

נושא החודש:
ממון ופרנסה [א]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

תאוות ממון - מהי?

כבר כעת שדווקא ההתמודדות הנכונה עם תאוות הממון - מלבד שהיא הדרך הבטוחה והיחידה לחיים רגועים ומאושרים - היא דם הסגולה והעצה הבדוקה ביותר להרוויח ממון...

כאמור, בדברי מוהר"ן ישנה התייחסות רחבה לנושא זה. בספר ליקוטי מוהר"ן ישנם כמה וכמה מאמרים על העניין (סימן יג, כג, כה, נו, סח-סט, ועוד), וכן בספר ליקוטי הלכות יש אריכות גדולה בעניין. בנוסף, בספר 'סיפורי מעשיות' מופיע 'מעשה' שלם (מעשה יב) שעוסק בעיקרו בנושא הזה, ומתוכו עולה באר היטב מהות העניין, חומרתו, והדרך להתמודד עמו.

דברינו על הנושא יתחלקו לשני מאמרים בע"ה. במאמר הנוכחי נלמד את נושא ה'ממון', ובמאמר הבא נעסוק בנושא ה'פרנסה' וה'השתדלות'. ושניהם מבוססים בעיקר על שני מאמרים בליקוטי מוהר"ן (סימן כג, כה), על שיחה בשיחות הר"ן (אות ד), ועל מאמר אחד בליקוטי הלכות (קידושין הלכה ג).

ממון - טוב או רע

האם הממון הוא דבר פסול?

מצד אחד, הממון הוא דבר חשוב מאד. העובדה שהשם יתברך טבע בהנהגת העולם - שהדרך להשיג דברים הוא על ידי ממון, אינה לחינם. בפרט שלא מדובר רק בדברים גשמיים אלא גם בדברים שבקדושה נרכשים על ידי ממון; ציצית ותפילין, שופר ומזוזה, ספר תורה וקרבנות, ויש מצוות שנעשים על ידי הממון בעצמו, כגון צדקה וגמילות חסד.

יתירה מזו, בית המקדש שהוא מקור הקדושה, היה בנוי מעשירות עצומה שאין דוגמתה בעולם. כמות הזהב והכסף והנחושת ושאר דברים יקרי ערך, וכמות הממון שהושקע בבניינו - ולא רק בבניינו אלא גם בכל סדר העבודה - היא עצומה וכמעט בלתי נתפסת. וכמו כן, הצדיקים הגדולים לאורך ההיסטוריה, החל מהאבות הקדושים, ממשיך במשה רבינו ובכל מוסרי התורה [רבי יהודה הנשיא - מסדר המשנה, ורב אשי - מסדר התלמוד] היו עשירים גדולים ומופלגים. ואכן, על התורה נאמר 'אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד', ואנו גם מתפללים על כך ומבקשים 'חיים של עושר וכבוד'.

המשך בעמוד ב <<

הציר המרכזי שעליו סובב העולם - הוא הממון. הדרך להשיג דברים, וגם הדרך לשלוט - הוא על ידי כסף. כך שהכסף משמש ככלי המרכזי והיעיל ביותר לכל מטרה, וככתוב 'הכסף יענה את הכל'. אך הוא משמש לא רק כ'כלי', אלא הרבה פעמים גם כמטרה, וישנם מקומות בהם 'שווי' של האדם נמדד לפי כמות הממון שברשותו. התחושה הרווחת היא שבשביל להיות 'מוסדר' זקוקים לכסף, וכמה שיותר. אין (כמעט) אדם שמתנגד לקבל לרשותו סכומים אדירים ובלתי מוגבלים של ממון, ואדרבה, עיני הכל נשאות לאותו רגע בו יזכו לכך. [זאת בשונה מאכילה וצרכים אחרים - שגם מי שמאד חושק בהם, יש גבול לכמה הוא מסוגל].

למון אינו נתפס בעולם כ'תאוה' אלא כ'צורך', ואם כבר מדברים על 'תאוות ממון' הרי שמדובר על אנשים שלוקחים את הממון כמטרה, עד שגם כשכבר יש להם הון רב שיכולים להתפרנס בו בכבוד הם ובניהם ונכדיהם עד סוף הדורות - הם ממשיכים לרדוף כדי להשיג עוד ממון. במקרה שכזה יכולים קצת להבין שמדובר ב'תאוה', ועדיין היא נחשבת לתאוה 'לגיטימי' בהחלט. אך בנוגע לאנשים מן השורה שהצורך שלהם בממון הוא שבביל הקיום היומיומי - לא נראה בכלל שמדובר ב'תאוה'.

אמנם בספרים הקדושים, ובפרט במשנתו של מוהר"ן - הממון נחשב ל'תאוה'. בדבריו מופיעים בדרך כלל בצורתא חדה המושג 'שלשת התאוות' שכוללים: תאוות ממון, תאוות אכילה, והתאוה הכללית. זאת אומרת שבאותה שורה של כל התאוות נמצאת גם תאוות ממון, ויתרה מזאת, דווקא התאוה הזאת היא החמורה שבהם, והיא כוללת בתוכה את כל התאוות, עד כדי שכמעט אי אפשר להינצל ממנו, ומי שנ'פול' לזה כמעט אין דרך להוציאו מכך.

משכך, לאחר שדובר בהרחבה על שני ה'תאוות' האחרות ('אכילה' בגליונות 26-27, ו'קדושה' בגליונות 28-30), מן הראוי להשלים את התמונה, ולהתייחס ל'תאוה' השלישית [ובעצם הראשונה], שהיא תאוות ממון. כאשר מתוך הדברים יתבאר כמה הנושא הזה חשוב ויסודי, מדוע הוא שייך לכל אחד, ומהי ההתייחסות הנכונה אליו. ומחמת החשש שיש להרבה בני אדם מההתעסקות בנושא, שמא הם עלולים 'להפסיד' משהו - חשוב לציין

דבר המערכת

חמימות חורפית

תקופת טבת - היא התקופה הכי לא רלוונטית.

ההתחדשות של תחילת השנה, ותחילת הזמן - כבר פגה מזמן. חנוכה אף הוא חלף, ופורים - עדיין לא נראה באופק, בפרט בשנה מעוברת.

זה הזמן בו החורף מגיע לשיאו - מוחוץ קר, מועגון וגשום, ומחדרים קודר ומשעמם. ואפילו השלג שאמור להפיג את הקדרות והשעמום - נשאר רק בדיבורים...

אך למעשה, זו היא התקופה בה - מתחת לפני הקרקע - מתרחשים הדברים האמיתיים

דווקא החורף הוא הזמן בו זורעים, נוטעים, מטפחים את האדמה ומשקים אותה, ותקופה זו - הנראית כל כך משעממת ומשמממה - היא דווקא הזמן בו עולה שרף באילן, ומתחיל להצמיח את הפירות. את התוצאות אמנם נראה רק מאוחר יותר, אך הזמן האמיתי בו זה קורה - הוא דווקא כעת.

בשבועות אלו של 'שובבים' בהם אנו קוראים על יציאת מצרים וקבלת התורה - אנו זורעים את הגרעינים, מהם יצמחו אחר כך חג הפסח וחג השבועות. כי הכלל הוא שרק מי שמקיים 'הזורעים בדמעה' מגיע אל השלב של 'ברינה יקצורו'.

זוהי הדרך בה הצדיקים מולכים אותו בתמידות. אנוהם אוהבים לראות תוצאות - הצלחה רוחנית שאפשר למשש בידים; הספקים והצלחות, ידיעות הרגשות והשגות. אך הצדיקים מלמדים אותנו שההשקעה האמיתית היא דווקא בפנים - מתחת הקרקע ובתוככי הגזע, ואז ממילא צומחים הפירות.

דווקא החורף הקר והמנוכר - הוא הזמן להשקיע בפנימיות. לחמם את העצמות של הנשמה, ולבנות מהות פנימית בריאה חזקה ויציבה. ובשביל כך אנו זקוקים לתורת הצדיקים, ולאורם הגדול. ואת זה אנו משתדלים להגיש בגליון זה על שלל מדורים.

ובמקביל שמחים אנו להתבשר על נסיעה מיוחדת, לאוקרינה הקפואה - לצינו הקדוש של מוהר"ן מברסלב, להתחמם שם ב'חמימות החורפית' השמורה במיוחד למקומות כאלו. הנסיעה מותאמת במיוחד לציבור בני הישיבות, מנחינת הסגנון, האווירה, התכנית, וכמות הזמן. ואין סיכוי - וגם אין צורך - שלא להתפתות להצעה והזדמנות נפלאה כזאת.

חורף חם, בריא ומוצלח

הנושאים הבאים:

- אדר א - ממון ופרנסה ב
- אדר ב - כבוד
- ניסן - תוכחה
- איר - מחלוקת
- סיון - הזמן והמקום

[בברכת החודש ועוד הרבה].

>>> המשך מעמוד א'

מתוך כל זה עולה בבירור, שהממון אינו דבר פסול כלל ועיקר, אלא דבר קדוש מאד. ומצד שני תאות ממון הוא דבר חמור מאד, יותר מכל התאוות, וכמו שרואים בחוש שהוא גורם לאנשים ליפול לכל העבירות שבעולם, ומוריד הרבה אנשים ביוגן שאולה. אם כן מהו ה'ממון' - טוב או לא.

אור רוחני - או עבודה זרה

הממון בשרשו הוא אור רוחני גבוה מאד, והאור הזה הוא השורש של ה'נפש' שלנו. זו היא הסיבה אמיתית שבני אדם כל כך חושקים בו ונמשכים אליו, משום שהנפש מזהה בו את האור השורשי שלה והיא נמשכת אחריו.

ולכן יש בו כח חזק כל כך, שהוא יכול להזיז בני אדם ולגרורם להם לעשות כל פעולה שבעולם, אנשים קמים בשבילו, עובדים בשבילו, מוכנים למכור דברים עבורו, ומסכימים אפילו לפעולות בלתי הגיוניות ובלבד להשיג את הממון, כלומר את אותו אור רוחני. יתירה מזו, האשה מוכנה להפקיר את כל כולה, ולקדש עצמה למשך כל חייה לאדם מסוים - בשביל פרוטה אחת שהיא רואה בידו. כי האשה שכל כולה 'נפש' - מוכנה לתת את כל כולה בשביל הממון שהוא שורש הנפש.

זהו הצד הראשון של ה'מטבע'. כעת נעבור לצדו השני. האור הרוחני הזה הוא השורש של כל השפע שבעולם. וכדי להגיע לעולם הוא חייב להתשלש למדרגה אחר מדרגה, להתעבות ולהתגשם עד שהוא מופיע לעינינו כשפע גשמי, שמתגלה בכל מיני צורות; אוכל, בגדים, כלים, הצורה המרכזית שהוא - ה'מטבע' בעצמו.

משום כך, הפסוק מדגיש ואומר **'בשמאלה עושר וכבוד'**, כלומר, גילוי הממון מופיע דווקא מצד השמאל, כי גילוי מייצג את המציאות הגשמית שהוא צד שמאל, ולא את המציאות הרוחנית שהוא צד ימין. וכאן נמצא החלק השלישי שטמון בו, שעלול להיות הדבר המסוכן ביותר בעולם.

הדבר המסוכן ביותר שיש בעולם - הוא העולם עצמו. העולם במהותו הוא 'כל' דרכו יכולים להכיר ולהשיג את השם יתברך. כשרואים דברים טובים בעולם; מים, אוכל, אור, חמימות - יכולים להכיר את החסד של השם. כשרואים דברים קשים בעולם - סלעים קשים, ברקים ורעמים, אש שורפת - יכולים להכיר את הגבורה של השם. כשרואים את היופי של העולם, ואת ריבוי הצבעים והגוונים שבו - יכולים להכיר את התפארת של השם, וכן הלאה.

זוהי האמת, אבל הנטייה הטבעית היא לא כך. אדם מטבעו אינו רואה 'דרך' המים את חסד ה', אלא רואה את המים בעצמם. וכן את האש בעצמה, ואת הצבעים בעצמם. ומבחינתו זו ההתחלה וזה הסוף, ואין כאן שום דבר מעבר. כי 'העולם' הוא המעלים הגדול ביותר של האמת, שעומדת מאחורי מול העיניים אבל מוסתרת על ידי ה'אצבע' הקטנה'.

ואם זה נכון לגבי כל דבר שבעולם - על אחת כמה וכמה כשמדובר לגבי הממון. הממון הוא המסתיר הגדול ביותר על מציאות ה'. התחושה הטבעית והברורה ביותר הוא שאני זקוק ל'ממון' ותו לא. ברגע שיהיה בידי ממון - באותו רגע אני 'מסודר'. כל הקשיים, החסרונות, וההתמודדות - הם רק מחמת שחסר מעות. וכשיתמלא החסרון הזה - לא יהיו יותר שום חסרונות.

בשלב שני וחמור יותר, הכסף נועד לא רק בכדי למלא חסרונות, אלא כמטרה בפני עצמה. הממון בונה את ה'מעמד' של כל אחד, וגורם לו להיות 'שוה' 'מכובד' 'רצוי' ו'אהוב'. כך שהממון הוא האליל הגדול ביותר שישנו בעולם. הוא ה'אלהים' שיכול למלאות את כל החסרונות, והוא זה שיכול להגביה בנאדם, ולהפוך אותו לשליט ומנהיג, ומביא אותו לכל מה שהוא רוצה [וכידוע, שאפילו 'שונא בצע' אפשר להשיג בתשלום...]

תאות ממון - עניים ועשירים

נמצא, כי אמנם 'הממון בעצמו' הוא קדוש, ובשרשו הוא אור רוחני גבוה ביותר, וזו הסיבה האמיתית שהוא מושך את כולם אליו; אבל 'היחס אליו' כמציאות עצמית, וכמלך גואל ומושיע - הוא הטומאה החמורה ביותר. עד כדי שאם נרצה לרצות את כל התאוות למילה אחת - היא תהיה 'ממון', ואם נרצה לרצות את כל ה'עבודות זרות' שבעולם למילה אחת - אף היא תהיה 'ממון'. וההתייחסות הזאת - היא היא 'תאות' ממון.

הגישה הזאת אינה תלויה כלל 'כמה' ממון יש לאדם, אם בכלל - אלא רק כיצד הוא מתייחס אליו. יכול להיות עשיר מופלג שאין לו שייכות לתאוות ממון, כי הוא לא רואה את הממון כמציאות, אלא ככלי לאור רוחני גבוה, וכאמצעי לעבוד את השם - אם על ידי צדקה או שאר מצוות, ואם על ידי התבוננות במהות הממון ושרשו. ולעומתו, יכול להיות עני ואביון שאין לו פרוטה שחוקה וכל כולו נתון בתאוות ממון, כי מבחינתו הממון הוא הגואל והוא זה ש'סדר' אותו, הוא ולא אחר.

עיקר הנסיון הזה קיים בזמן הגלות. כשהיה בית המקדש - ראו כולם כיצד הממון והעשירות הם כלי לגילוי אלוהים. אך מאז שנחרב בית המקדש, והוא נפל לידיהם של הערלים והטמאים - הוא 'נפל' לא רק באופן פיזי, אלא גם באופן רוחני ומחוק. וכך נעשה קשה מאד לזהות את מהותו האמיתית של הממון, וקל הרבה יותר ליפול לזרועות 'אלילותו'.

והתאוה הזאת, כמעט בלתי אפשרי לצאת ממנה. הן משום שהיא לא נראית כתאוה אלא כצורך אנושי בסיסי, והן משום שיש בה כח חזק מאד שמושך את האדם עד שקשה להתנתק מכן. הגלגל בו אדם סבור ובוטחו שכל ישועתו תלויה בממון - נמצאת בנקודה עמוקה כל כך בתוכנו, עד שקשה עד בלתי אפשרי לצאת מזה. והעצה הטובה ביותר וכמעט היחידה לכך - היא לצעוק על כך להשם יתברך בעצמו [וצריך לצעוק על כך מאה וארבעים קולות, כמניין 'ממון' עם האותיות]. אמנם במאמר הבא נלמד בעז"ה מהי העצה לזה, וכיצד משתמשים עם הממון כראוי [ועל הדרך - כיצד מרוויחים אותו...].

הקדמה לסיפור התקרבות

שטעיתי בגישתי האמורה, ושמתו לב שאכן יש בכך תועלת עצומה - הן עבור המספר, שכאשר הוא משחזר לעצמו את ה'פגישה' שלו עם העניין, ואת כל השלבים הקשורים לכך - זה 'מחדש' עבורו את ההתקרבות, ו'מגדיר' מחדש את התועלת שהייתה לו בעצמו מכן.

ובעיקר עבור הציבור, שכל אחד בצומת בה הוא נמצא, ומתמודד עם מבוכות וספיקות בינו לבין עצמו - יכול להפיק תועלת מרובה, כשהוא מזהה בתוך הסיפור נקודות בהם הוא עצמו מתמודד ו/או מתלבט, ונסיגה של אחרים יכול להאיר לו את אותם מקומות מסופקים ומבלבלים.

ועל הרקע הזה, יש מקום לספר את ה'מופתים' הללו, כל אחד על עצמו. לספר היכן הוא אחז לפני שהתוודע לדרכו המופלאה של מוהר"ן מברסלב, וכיצד הוא נראה לאחר מכן. אך דווקא מהסיבה הזאת הסתייגתי מסיפורי ההתקרבות של ימינו. כי אם אמנם ר' נחמן מטולטשין היה 'מופת' שמכבד את הרבי שפעל זאת, כי הוא אכן היה צדיק ועובד ה' מופלג. אבל אנתנו - גם לאחר ההתקרבות - לא עושים 'כבוד גדול'... ולא משמשים כחלון ראוה מתאים להראות את 'כבודו' של מוהר"ן, אלא משמשים כ'ביון' עבורו.

זאת ועוד, לטעמי, סיפור התקרבות מייצג פן מאד מסוים בכל הנושא של תורת מוהר"ן, וכשבים ומציגים זאת כביכול 'זה כל הסיפור' - זה עלול לצנן את החיפוש אחר הדבר האמתי. מה עוד, שדרך כלל כל אחד שנכנס לזה ברצינות, מתקדם עוד ועוד, והוא בעצמו עלול להתבייש בעוד תקופה או שתיים במה שהוא סיפר קודם לכן...

ואף על פי כן, מחמת הערכת הרבה לגילוי 'הקבצו', והתועלת הרבה שהוא מביא לאנשים רבים מספור - החלטתי בעצמי לעשות את הצעד הזה, ולספר את 'סיפור ההתקרבות' שלי, למרות כל הטענות הנ"ל.

וכתוצאה מהחלטה זו, תפסתי ואת המסופר על ר' נחמן מטולטשין, תלמידו של רבי נתן, שהזדמן פעם לקבוצת חסידים, שעסקו בסיפורי 'מופתים' כל אחד על רבו. וכששאלו אותו: איזה מופת יש לך לספר על הרבי שלך, השיב להם: אני הוא המופת של הרבי. כלומר, המופת הגדול ביותר הוא לקחת 'יהודי ולקרב אותו לעבודת ה' אמיתית.

אמנם מסופר על ר' נחמן מטולטשין, תלמידו של רבי נתן, שהזדמן פעם לקבוצת חסידים, שעסקו בסיפורי 'מופתים' כל אחד על רבו. וכששאלו אותו: איזה מופת יש לך לספר על הרבי שלך, השיב להם: אני הוא המופת של הרבי. כלומר, המופת הגדול ביותר הוא לקחת 'יהודי ולקרב אותו לעבודת ה' אמיתית.

במדור 'משכני אחרך' מופיע 'סיפור התקרבות' מעניין ומיוחד, ולבקשת בעל המעשה - אנו מביאים בזה דברי הקדמה על עצם המושג של 'סיפור התקרבות'.

האמת, שתמיד זולתי ב'סיפורי התקרבות'.

אמנם מסופר על ר' נחמן מטולטשין, תלמידו של רבי נתן, שהזדמן פעם לקבוצת חסידים, שעסקו בסיפורי 'מופתים' כל אחד על רבו. וכששאלו אותו: איזה מופת יש לך לספר על הרבי שלך, השיב להם: אני הוא המופת של הרבי. כלומר, המופת הגדול ביותר הוא לקחת 'יהודי ולקרב אותו לעבודת ה' אמיתית.

ועל הרקע הזה, יש מקום לספר את ה'מופתים' הללו, כל אחד על עצמו. לספר היכן הוא אחז לפני שהתוודע לדרכו המופלאה של מוהר"ן מברסלב, וכיצד הוא נראה לאחר מכן. אך דווקא מהסיבה הזאת הסתייגתי מסיפורי ההתקרבות של ימינו. כי אם אמנם ר' נחמן מטולטשין היה 'מופת' שמכבד את הרבי שפעל זאת, כי הוא אכן היה צדיק ועובד ה' מופלג. אבל אנתנו - גם לאחר ההתקרבות - לא עושים 'כבוד גדול'... ולא משמשים כחלון ראוה מתאים להראות את 'כבודו' של מוהר"ן, אלא משמשים כ'ביון' עבורו.

זאת ועוד, לטעמי, סיפור התקרבות מייצג פן מאד מסוים בכל הנושא של תורת מוהר"ן, וכשבים ומציגים זאת כביכול 'זה כל הסיפור' - זה עלול לצנן את החיפוש אחר הדבר האמתי. מה עוד, שדרך כלל כל אחד שנכנס לזה ברצינות, מתקדם עוד ועוד, והוא בעצמו עלול להתבייש בעוד תקופה או שתיים במה שהוא סיפר קודם לכן...

ואף על פי כן, מחמת הערכת הרבה לגילוי 'הקבצו', והתועלת הרבה שהוא מביא לאנשים רבים מספור - החלטתי בעצמי לעשות את הצעד הזה, ולספר את 'סיפור ההתקרבות' שלי, למרות כל הטענות הנ"ל.

והמירבית עבור הציבור, הסיפור שלי הוא קצת ארוך, ובחלקו מאד ייחודי, ואני תפילה שיתן ה' בפי את הדיבורים הנכונים והנצרכים, שיביאו את התועלת המירבית עבור הציבור.

תאוות ממון [א]

של הלחץ הוא אחד].

כך שעיקר הנקודה אינו 'הרצון' לכסף אלא 'הדאגה' והטרדה סביב העניין, כי אם האדם שמח בחלקו ובוטח בהשם, אינו מודאג טרוד ועצוב, ואז הממון שיש לו הוא ממון דקדושה ואין לזה שייכות לתאוות ממון, אבל כשכולו דואג וטרוד מזה, אזי הכסף הופך אצלו לעבודה זרה. [להבנת והרחבת העניין, כדאי לך מאוד לראות את הסימון הזה הזכרתי בפנים, וכן את הליקוטי הלכות שעל סימן זה].

הנקודה השנייה היא 'החשיבות', כלומר, מה חשוב בעיני האדם, ומה נקרא אצלו 'הצלחה', האם לקבל כמה אלפי שקלים, או איזשהו הצלחה רוחנית אמיתית. וזה אינו דבר צדדי אלא מאד מהותי, כי יכולים להיות שני אברכים כולל, באותה רמה של התמדה ובאותם כשרונות, אבל החילוק ביניהם הוא שמים וארץ, כי אצל אחד, מה שמשמח אותו ומה שיקר בעיניו הוא אם זכה להספיק הרבה שעות לימוד וכדומה, וכל העניין של הממון הוא טפל בעיניו כי הוא יודע ומבין שאין שום דמיון והתקרבות בין ההצלחה של הממון להצלחה אמיתית בתורה ובעבודת ד', ואצל השני מה שחשוב בעיניו הוא הממון, ואמנם הוא גם לומד וגם מחדש, אבל ההצלחה שלו היא כשהרויח עוד כמה מאות ואלפי שקלים, או כשהצליח להשיג איזה גמ"ח וכיוצא בזה.

נקח דוגמא קטנה מרבי הקדוש נשיא ישראל, שהיה עשיר מופלא, והוציא על חתונת בנו רבבות דינרים, אבל ברגע שמגיע לפניו נושא של פירוש בפסוק, זה חשוב בעיניו פי כמה מכל החתונה והוא קורא לאשתו למזוג כוס לבר קפרא והוא בעצמו רוקד לפניו, הכל בשביל הבנה בעוד מילה בתורה, כפי שמספרת הגמ' במסכת נדרים [דף נ ע"א], לעומת זאת יכול להיות אברך עני מרוד שהוא חי חיי דחקות נוראים, אבל כשהוא שומע שפלוני זכה במפעל הפיס, הוא מרגיש שפלוני מאושר, ואינו מבין שפלוני הוא אומלל [אם לא ידע להשתמש נכון עם הכסף, וברוב המקרים הוא כך], והוא המאושר האמיתי שזוכה לעסוק בתורת ד' יומם ולילה.

הנקודה השלישית [שבו תלויים שתי הנקודות הקודמות] היא ה'גישה' אל הממון, האם מסתכלים על זה כדבר גשמי בלבד, או שההסתכלות הוא כדבר גבוה ומרומם שיש בזה סודות נפלאים. ואף שנראה לכאורה שהדבר הזה הוא השולי ביותר, ויש שיאמרו שזה עניין גבוה מידי ולא מתאים לדור שלנו, אבל האמת היא להיפך, שפה מתחיל עיקר העבודה בפועל לשנות את הגישה, ואמנם עיקר התוצאה של תאוות ממון מתמקדת בשני הנקודות הקודמות, אבל שם מאוד קשה לשנות, כי זה כבר פועל יוצא, ועיקר מקום העבודה הוא דווקא בנקודה הזו, ובזה נרחיב בעז"ה בפעם הבאה, בצורה מעשית יותר.

יעקב: הדברים הם ממש יסודיים בחיים, ואין ספק שישנו לי את כל הגישה לחיים. ואני כבר בהחלט ממתין לשיחה הבאה, ומקווה שהיא תהיה בקרוב.

אבל אצלנו בסך הכל מדובר בדברים מינימליים, ולא ב'תאוות' ממון.

משה: יפה שאלת, וזו באמת הסיבה המרכזית שכמעט לא מדברים בעולם על המושג 'תאוות ממון', כי כמה נפשך - אלו שבינן כה וכה אין להם כסף, והם רחוקים מהמינימום הנצרך לפרנסתם, סוברים שזה לא נוגע אליהם. ואלו שיש להם כסף, סוברים שאם מדברים על תאוות ממון באים לקחת לו את הממון שלו שזה כל חייו, ולכן הוא לא מוכן לשמוע על כך. כך שלא נשאר למי לדבר על תאוות ממון.

אבל אם נבין מהי 'תאוות ממון', נראה איך שמצד אחד תאוות ממון שייכת לכל אחד ואחד ממש - ואדרבא לפעמים דווקא מי שאין לו ממון יותר קשה לו להינצל מתאוות ממון - ומצד שני, לא נדרש כלל מהאדם שלא יחפש כסף ולא ירצה כסף, אדרבה, הממון בדרשו הוא דבר גבוה מאוד והוא שייך למהות נפש האדם, וכמו שמצינו שרבי היה מכבד עשירים [ראה בליקוטי מוהר"ן סימן סח-סט שמהאר"ך לבאר כל עניין זה במתיקות נפלאה].

'תאוות ממון' אמור להגדיר את 'היחס' שלנו אל הממון, וזה שייך לכל אחד ואחד - החל מהבעל חוב העסוק בנישואי ילדיו וכלה במיליונרים הגדולים בעולם, כל אחד 'צריך' להינצל מתאוות ממון ו'יכול' להינצל מתאוות ממון. חוסר הידיעה מהי 'תאוות ממון' - גורם לאנשים לחשוב ש'קשה' להתמודד עם זה, וממילא להעדיף לחשוב שלא צריך לעבוד על זה, אך אם נבין נכון את העניין - נראה ש'כן צריך' וזה 'לא קשה'.

יעקב: טוב, הצלחת לסקרן אותי. ובכן, אולי תואיל להחכימיני ולאלפני בינה מהי 'תאוות ממון', ואין זה שייך אלי?

משה: נחלק זאת לשתי חלקים: הפעם נשוחח על ה'שורש', ופעם הבאה על ה'למעשה'. ובכדי להבין את השורש, נשוחח על שלשה נקודות חשובות:

הנקודה הראשונה ואולי המרכזית ביותר היא "הדאגה והטרדה סביב הממון", כי בוודאי שצריך ממון, אבל השאלה כמה הראש והמח הוא סביב זה. וכלשונו כל מוהר"ן (בליקוטי מוהר"ן תורה כג): "ואלו בני אדם הנופלים בתאוות ממון, ואינם מאמינים שהקב"ה יכול לפרנס את האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם בביעות גדולות - והם אוכלי לחם בעצבון. כמו שכתוב 'בעצבון תאכלנה', ועצבות הוא מרה שחורה - אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, אלהים אחרים, חושך, בחינת מיתה".

כלומר, תאוות ממון הוא 'הלחץ' מהנושא של הממון. ובנקודה זו לפעמים דווקא מי שאין לו יותר קשה לו להינצל מזה, כי באמת הוא לחוץ מהכסף [אמנם על פי רוב גם מי שיש לו מליונים לחוץ בדיוק באותו לחץ שלחוץ האברך להחזיר את הגמ"ח, כי השורש

משה: שלום יעקב מה שלומך? זה זמן רב שלא נפגשנו. **יעקב:** אכן, נהייתי עסוק וטרוד מאד לאחרונה. ב"ה קניתי לאחרונה דיירה ואני עסוק בהשגת כספים, מלבד טרדת הפרנסה הקבועה, כשהמשפחה מתרחבת והילדים גדלים ב"ה דורשים את שלהם.

משה: אם כן, אולי נשוחח מעט אודות הנושא של הממון והפרנסה, שבמשנת מוהר"ן תופס מקום חשוב ומרכזי, יחד עם שתי התאוות האחרות עליהם כבר דברנו: תאוות אכילה, והתאווה הכללית.

יעקב: דווקא נשמע מעניין, כי בעולם בכלל לא מקובל לקרוא לממון בשם 'תאווה', ובוודאי לא באותה שורה של שאר התאוות. אבל בכל מקרה, אין זה קשור למה שסיפרתי? אני סיפרתי על התעסקות בצרכי פרנסה מינימליים וחיוניים, ולא הזכרתי ואפילו לא חלמתי על 'תאוות ממון'?

משה: אכן. הנושא של 'תאוות ממון' אינו מדובר בעולם. אך המושג הזה מופיע כמעט בכל הספרים הקדושים, ובתורת מוהר"ן יש על זה דגש גדול מאד. ואם נשים לב, נראה שאמנם לא 'מדברים' על זה בעולם, אבל זה מה ש'תופס' את כל העולם, ומקיף את כל החיים.

אם נראה כמה מקום בחיינו תופס הנושא הממוני, זה ממש מזועזע. כי למעשה רוב בני האדם שורפים את כל החיים שלהם על הממון, לא מביעיה אלו שעוסקים במלאכה ובעסקים, שעל פי רוב זה מקיף את כל חייהם ממש, אלא אפילו אלו שתורתם אומנותם, בהרבה מקרים כל החיים שלהם סובב סביב הממון, כי הראש עסוק במחשבות מהיכן להשיג כספים, וכדומה, ולפעמים כל הלימוד הוא אך ורק לפי חשבון של כסף, היכן ירויח יותר.

בקיצור הממון זה דבר שתופס את האדם לגמרי מכף רגל ועד ראש ולא מניח לו שום מקום למשהו אחר. ולכן, דווקא תאווה זו היא קשה יותר מכל שאר התאוות, כי שאר התאוות מתעוררים רק בזמנים ובמצבים מסוימים, ויש זמנים ומצבים שאין לאדם את התאווה, או שהוא יכול לברוח מזה, אבל הממון לוקח לאדם את כל הזמן ואת כל החיים ואי אפשר כמעט לברוח מזה.

ואם כן, כל מי שיש לו מעט שכל אמור לעצור להגע ולהתבונן: "מה עושים כדי להינצל מזה, שלא כל החיים יהיו סביב הממון, שהרי לא באתי לעולם הזה בשביל כסף".

יעקב: אינני מבין, 'כסף' ו'פרנסה' נקרא 'תאוות ממון'? הרי "עמך ישראל צריכים פרנסה", והפרנסה אף פעם לא היתה דבר קל, ובפרט בזמננו שאפילו הצרכים המינימליים של אוכל ביגוד ודיוור עולים להון תועפות, מי מדבר על נישואי הצאצאים, אז איך זה נהיה 'תאוות' ממון?!

אם אתה מדבר על אנשים עשירים, שיש להם דיו והותר בשביל לחיות חיי רווחה, ועוד להפריש סכומים יפים לצדקה והחזקת תורה. והם בכל זאת ממשיכים להיות עסוקים בביזנס, ולשרוף את החיים שלהם - אני יכול להבין שזה קשור ל'תאוות ממון'.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

תאוות ממון [א]

כְּמוֹ הַדְּאָגָה וְהַעֲצָבוֹת, כְּדוּעָה לְחַכְמֵי הַרְוָפִים. וְהַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוּת הוּא מְרַבָּה דְאָגָה וְעֲצָבוֹת כְּפִי"ל, עַל כֵּן הוּא מְפַסֵּד וּמְכַלֵּה חַיּוֹ. כִּי הוּא מְקַשֵּׁר כְּפִינִים דְּסִטְרָא אַחְרָא, אֱלֵקִים אַחֲרִים, חֲשׂוֹךְ, שְׂהוּא בְּחִינַת מִיתָה, חֶפֶץ אֹרֶךְ פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים כְּפִי"ל. וְעַל כֵּן הַמְמוֹן מְמַית אוֹתוֹ, כִּי הוּא בְּחִינַת מִיתָה שְׂהוּא עֲצָבוֹת וְכו' כְּפִי"ל, שֶׁכֵּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּאֻוַּת מְמוֹן כְּפִי"ל.

וְזֶה שֶׁתְּנוּב (בְּרֵאשִׁית ג'): "וְעֶפְרַיִם תֹּאכַל כֶּל יְמֵי תַחֲדָ"ךְ עֶפְרַיִם זֶה בְּחִינַת הַמְמוֹן, כְּמוֹ שֶׁתְּנוּב: "וְעִפְרוֹת וְהָב לוֹ". תִּינוּב שֶׁהַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוּת שְׂהוּא בְּחִינַת עֶפְרַיִם, תֹּאכַל כֶּל יְמֵי תַחֲדָ"ךְ, כִּי הַמְמוֹן הִיא אֲכֵלָת וּמְכַלָּה כֶּל יְמֵי חַיּוֹ שֶׁל הָאָדָם כְּפִי"ל. כִּי עֶפְרַיִם הוּא בְּחִינַת עֲצָבוֹת, שְׂהוּא בְּחִינַת תְּאֻוַּת מְמוֹן. (ליקוטי מוהר"ן סימן כג)

הדאגה על הממון - אוכל את חיי

אֵלֶּה הַמְשָׁעִים בְּמְמוֹן, כִּי מֵה שֵׁישׁ לוֹ עֲשִׁירוּת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ דְאָגוֹת וְעֲצָבוֹת וּמְרָבָה שְׂחוּרָה בְּיוֹתֵר. כִּי הַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוּת שֶׁלוֹ הוּא בְּחִינַת: "בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שְׂהוּא בְּחִינַת עֲצָבוֹת וּמְרָבָה שְׂחוּרָה, אֲנִיפִין חֲשׂוּכִין, מִיתָה כְּפִי"ל. וְעַל כֵּן כֵּל מֵה שֵׁישׁ לוֹ מְמוֹן וְעֲשִׁירוּת יוֹתֵר, יֵשׁ לוֹ עֲצָבוֹת וּמְרָבָה שְׂחוּרָה וְדְאָגוֹת יוֹתֵר, כִּי הַמְמוֹן שֶׁלוֹ הוּא מְכַפֵּינַת עֲצָבוֹת וּמְרָבָה שְׂחוּרָה וְכו' כְּפִי"ל.

וְזֶהוּ שֶׁמְאֹרֵי רְבוּתוֹ, וְזָכוּרָם לְבִרְכָה (אֲבוֹת פֶּרַק ב'): "מְרַבָּה נְכָסִים מְרַבָּה דְאָגָה". כִּי בְּנֵדָי הוּא מְרַבָּה דְאָגָה וְעֲצָבוֹת עַל יְדֵי רְבוּי הַנְּכָסִים וְהַעֲשִׁירוּת. כִּי הַנְּכָסִים שֶׁלוֹ הֵם בְּעֲמֻמוֹ בְּחִינַת עֲצָבוֹת כְּפִי"ל, וְעַל כֵּן כֵּל מֵה שֶׁמְתַרְבֵּין יוֹתֵר נְתַרְבָּה הַעֲצָבוֹת וְהַדְאָגוֹת בְּיוֹתֵר כְּפִי"ל.

וְעַל כֵּן הַמְמוֹן וְהַעֲשִׁירוּת הוּא מְקַצֵּר וּמְכַלֵּה יְמֵיו וְחַיּוֹ שֶׁל הָאָדָם, כִּי אֵין דְּבַר שֶׁמְפַסֵּד תְּחִינַת

בית היין

שאלה:

איך זוכים להתעורר לעשות תשובה? ובכלל, גם אם אני כבר זוכה לאיזו התעוררות קשה לי להוציא לפועל את הרצונות, הכל נראה סגור.

תשובה:

תשובה פירושו "תשוב - ה" כלומר לשוב להש"ת. דבר זה שייך כאשר אדם יודע שיש לו נשמה שהיא קשורה ודבוקה תמיד להש"ת, אלא שכעת התרחקה משורשה מחמת מעשיו והרגליו הלא טובים, ולא שהתנתקה, אלא שהתרחקה.

וכאשר יודע וזוכר מי הוא באמת, אזי ממילא מתעורר הוא תמיד 'לחזור' לאותו מקום אשר משם בא. אלא שבדיקו לזה מכוון היצר הרע את כל חיצו, לא לעצם העבירות ודברים הלא טובים, אלא בעיקר להשכיח מהאדם מי הוא באמת, שלא יזכור שיש לו שם ושורש למעלה.

וזהו עיקר הקושי המונע מהאדם לשוב בתשובה, כי הוא לא מרגיש שום שייכות להש"ת. אפילו שהוא עדיין מאמין בעצם האמונה שיש מנהיג לעולם, אך בכל זאת אינו רואה את קשר האהבה שיש בינו לבין הש"ת. ולא שטוב לו במצב שהוא, כי בוודאי היה רוצה להיות צדיק וקדוש, אלא שחדר בו תחושה כאלו הוא מחוץ לעניין, וכאלו הורידו אותו מהאוטובוס.

ואילו היה רק רואה ומרגיש איך שהוא מצד נשמתו אחד עם הש"ת ממש, אזי היה מתעורר בבושה גדולה על מעשיו והתנהגותו, והיה רץ בשמחה וזריזות לבורא עולם.

והנה גם פעמים אדם כבר מרגיש שיש לו כבר איזו שהיא התעוררות לשוב להש"ת, עדיין מגיע היצר הרע עם מחשבות של חלישות הדעת להראות לו איך באמת אין לו שייכות לה'. וראיה לכך, ראה נא כמה קשה למצוא את הדרך הפרטית השייכת לכל אחד [שהרי כל אחד יש לו שורש נשמה אחרת ותפקיד אחר בעולם], וכמה קשה להוציא לפועל איזה דבר שבקדושה, וכי יתכן לשנות מעשים והרגלים, וכי יש מציאות לזכות למח קדוש, וכך מדכא היצר הרע את ההתעוררות תשובה שהיה לו.

וזה היה עיקר גלות מצרים שירדו 'שמות בני ישראל הבאים מצרימה' - המצרים ניסו להשכיח את שמם ושורשם, אך ישראל היו חזקים של לשנות את שמם, וכך זכו להגאל.

וכך הוא גם בגלות הפרטית של כל אחד ואחד, ובייחוד בעניני הקדושה, שכל כוחו של היצר הרע הוא להפיל את האדם לקטנות שלא ידע מעצמו בכלל, ויראה את עצמו קטן חלש ורפוי. וזה בעצמו גם העונש על הפגם, איבוד תעצמות הנפש - להרגיש חולשה ורפיסות.

ולכן תחילת התשובה היא ללמוד ולהפנים הרבה דיבורי התחזקות של רבינו"ל, להזכיר לאדם מה שורשו, מהיכן הוא נחשב, שיתעורר לדעת כמה שייכות יש לו עם הקדושה. ויקרא קריאת שמע בכוונה, לכוון "ה' אלקינו ה' אחד" כלומר לכוון לחבר את 'ה' אלוהינו' היינו החיות אלקות המלוכב בנפש רוח ונשמה שלנו, ל'ה' אחד' כי הוא כביכול אחד ממש עם הש"ת בעצמו.

(ליקו"ה קרי"ש ה')

וכשיחפש להחזיר לעצמו הכרה זו, אזי ממילא יזכה להתעורר לתשובה, וגם יקבל כוחות של חיפוש, עד שימצא את השער הפרטי שלו, ויזכה לפתוח למעשה את כל השערים.

שאלה:

איך למעשה שייך לעורר בלבנו את תחושת הקשר והשייכות להש"ת, אחר שעשינו עבירות?

תשובה:

זהו בעצם סוד הבחירה. כי בוודאי צריכים אנו להארה גדולה מלמעלה של התחזקות, שתקרב אותנו ותמשוך אותנו לתוך אור נוגעם הקדושה, אך מצד שני צריכים שאנו נתעורר מצד עצמנו לשוב להש"ת.

ולכן העצה היא 'אמירת תהילים'. וכך אומר לנו רבינו"ל: "מי שרוצה לעשות תשובה יהיה רגיל באמירת תהילים" והוא מרומז בסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים - מצרימה את יעקב איש וביתו" סופי תיבות "תהלים - תשובה".

כי עיקר הסגולה שיש באמירת תהילים ועיקר הישועה שאנו מחפשים לפעול על ידי מזמורי התהילים הוא, לחבר את עצמנו להש"ת, ולעורר רצון מלמעלה להאיר בנו אור הקשר והשייכות שלנו איתו יתברך.

והוא הפלא הגדול שיש בספר הקדוש הזה. כי מי שישים לבו לדיבורים של דוד המלך ע"ה יראה כלליות נפלא של יחוד עם הבורא. כי מזמורי התהילים הם מצד אחד דברי שבח בגדולת הבורא, הודיה להש"ת על החסדים, ומאידך זעקות גדולות על צרות הנפש ועל הרודפים אותו להפילו לבאר שחת ולטיט היוון, ותיכף ומיד אומר דיבורי התחזקות על האהבה הגדולה שהש"ת אוהב אותנו, ועל התשוקה הגדולה שיש לו לדוד המלך ע"ה להש"ת, וכן על זה הדרך, התעוררות מלמטה, ודברי התעוררות מלמעלה, הוא מדבר עם ה', וה' מדבר עמו.

ולכן הוא סגולה גדולה לאומרה, כי הוא מסוגל ביותר לעורר את האדם לתשובה אמיתית, כי מצד אחד האדם עצמו מתעורר שם לבקש על נפשו, אך מאידך כל דיבור שם מעורר מלמעלה הארה של שער החמישים, גילוי גדול ועצום של אהבת הש"ת אותנו, ואיך כל אחד בפרטיות הוא חלק מעל ישראל. ואם יאמרה במתינות יוכל לראות בחוש, התחדשות של חיבור נפלא להש"ת. ויקבל חיזוק גדול מאוד לרדוף אחר הש"ת בלי להתייאש עד שיזכה לכל מה שצריך.

ולכן מה טוב לקבוע שיעור קבוע בספר התהילים, וכמובן שאם רואה שאין לו יישוב הדעת יאמרו איך שיאמרו, כי יש בעצם האמירה סגולה גדולה. אלא שבדואי ככל שיכניס כוחו ומחשבתו בדיבורי התהילים, כך יזכה יותר ויותר להארת הרוח הקדוש שהכניס שם דוד המלך ע"ה - וטוב מעט בכוונה...

[מתוך הקונטרס 'שאל בני' - על אמירת תהילים, ניתן להשיג בדוא"ל:

shlomomeshi@gmail.com

>>> המשך

על ידי 'אמת' - שוברים תאוות ממון, וזוכים למנוח ולכלל ההשפעות

וכל הממון וכל ההשפעות נמשכין רק משיבת תאוות ממון, שהיא פחיתות אמת פנ"ל. ויהו פחיתות קשטא קאי (שבת ק"ד) כי אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים ק"ט): 'אמת כל היקום אשר ברגליהם זה ממונו של אדם שפגעמיו על רגליו, ועל פן עקר הפעמם פרוקסה, הינו ממונו של אדם, שפגעמיו על רגליו, הוא על ידי אמת, שהוא פחיתות שביבת תאוות ממון פנ"ל.

וזה פחיתות קשטא קאי, הינו על ידי אמת יש לו ממון, שהוא פחיתות עמידה, שפגעמיו על רגליו פנ"ל. אבל שקרא לא קאי, כי שקר הוא עבודה זרה, תאוות ממון, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה: 'המחליף דבורו פאלו עובד עבודה זרה', ועל פן על ידי שקר, שהוא עבודה זרה, תאוות ממון, אין לו שום קיים ומעמד, הינו שאין לו ממון, הנקרא 'קום וכו' פנ"ל. ויהו: 'שקרא לא קאי' פנ"ל כי עבודה זרה אל אחר אסתרטס ולא עבד פרו. (שם)

הרודף אחר הממון - הוא בעל חוב כל ימיו

כי על פי הרב, אלו הרודפים ביותר אחר תאוות ממון, הם מתים בעלי חובות, ומאומה אין בידם. ואפלו אם אינם מתים בעלי חובות, הם פתיים בעלי חובות לתאוותם. שהם מתאנים כל כך לממון הרבה, עד שהם רצים ויגיעים מאד כל ימיהם בגיעות גדולות, ומסכנים עצמם בסכנות גדולות, בשביל למלאת תאוותם, כאלו היה עליהם חוב גדול לשלם. וכל ימיהם אינם יכולים למלאת תאוותם, ולשלם חוב ההא של תאוותם, כי אין אדם מת וחצי תאוותו בידו וכו' פנ"ל.

נמצא שאין ממונו ממון פנ"ל, כי אין לו שום הנאה מממונו, כי אל אחר אסתרטס ולא עבד פרו. וכו' פנ"ל. ועל פן אין אדם להמשיך שפע ומזונות ולהרויח ממונו הנקרא ממון, דהינו ממון דקדושה, שיהיה 'שמת פחלקו' שהיה עקר העשירות, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, 'איהו עשיר השמת פחלקו' (אבות פ"ק ד'), כי אם על ידי שביבת תאוות ממון, שהוא פחיתות אמת, שפגעם עקר ההשפעה פנ"ל. (שם)

כל העשירים - מלאים יסורים ודאגות

דבר עמנו כמה פעמים מענין יסורי עולם הזה, שכל בני העולם כלם מלאים יסורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה. ואפלו העשירים הגדולים ואפלו השירים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם פעס ומקאובות, וכלם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו יסורים מידים, ואין גם אחד מכל הגבירים והשירים, שיהיה לו הפל פסדן פרצונו תמיד, וכלם פאחד מלאים יסורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם. וכמה פעמים דברנו מזה, והיינו רואים בעינינו כל זאת.

ואפלו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם הזה בשלמות ויש לו כל התענוגים עשר והכסים וקבוד והון רב ומאמנים גדולים וכלים נפלאים ותכשיטין וסגלת מלכים וכו' אם יסתכלו בו היטב, הוא גם כן מלא פעס ומקאובות הרבה תמיד בכמה מיני אפנים וענינים, פנ"ל פנ"ל פנ"ל, ואין צריך לבאר זאת למי שיש לו מוח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך עליו השלום (קהלת ב'): 'גם כל ימיו פעס ומקאובות' וכו', וכתב: "אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רגז" (איוב י"ד): (ליקוט מוה"ר ח"ב סימן קיט)

אין שום 'עולם הזה'

ענה ואמר רבנו, זכרונם לברכה: הנה הפל אומרים, שיש עולם הזה ועולם הבא. והנה עולם הבא אנו מאמינים שיש עולם הבא, אפ"ש יש גם עולם הזה גם כן באיזה עולם, כי בלא נראה שהוא הגיהנם, כי כלם מלאים יסורים גדולים תמיד. ואמר: שאין נמצא שום עולם הזה כלל.

וזה פולל כל בני אדם שבעולם מקטן ועד גדול, כי כלם נולדו לעמל ומלאים רגז ויסורים, ואין שום עצה ותחבולה להציל מעמל ויגון הזה כי אם לברח להשם יתברך ולעסק בתורה. וכמו שמוכר בפרד"ש (בראשית רבה פרשה יג): "אדם לעמל יולד" אשרי מי שעמלו בתורה, הינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להמלט מזה בשום אופן, אפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורים ודאגות הרבה, על פן החכם עיניו בראשו שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמל בתורה, ואז אשרי לו, כי יצול מעמל העולם הזה וזכה לחיי עולם הבא: (שם)

לכבוד מערכת "הקבוצה" הנכבדה!

לנו בתכלית לדבר ולחשוב כך.]

כמו תמיד, נהייתי מאד לקרוא את הגליון הנפלא והמיוחד, המלא מזון אל זן במאמרים מרתקים הכתובים בשפה ברורה ונעימה ומעבירים מסרים עמוקים ומעשיים.

בגליון האחרון (כסליו תשע"ט) נגעתם בענין "הידיעה והבחירה", וכדרככם ביאתם את הדברים בצורה נפלאה ומיוחדת.

כהמשך לדבריכם, רציתי להעיר את תשומת לבכם לקטע עמוק ומיוחד, הנמצא בכתביו של רבי אברהם ב"ר נחמן (ונדפס במהדורת תורת הנצח בהשמות מכת"י שבסוף הספר, תחת הכותרת "הידיעה והבחירה". קטע זה שייך לכאורה לביאורו על תורה כ"א (עיי"ש במפתח כ"ו וכ"ח) שם הוא מתייחס לטענתו של משה שטען בפני ה' 'למה ה' יחרה אפך בעמך', אשר טענה זו שייכת כמובן ל'ידיעה' ולא ל'בחירה', שכן לפי ה'בחירה' אין שום שאלה "למה יחרה אפך" שהרי חטאו עוון ופשעו). וכך הוא כותב:

"על אודות הידיעה והבחירה - נראה מבואר מצירופי כותלי דבריו הקדושים, שבסיבת עלייתו [והצדיקים הכלולים בן] למדרגת הידיעה שבאחדותו יתברך, גדלה ועצמה למעלה זכותו והכרתו באמיתתו וצדקת נפשות ישראל [וטענתו שמחמת זה למה יחרה וכו']. ולא כן מדרגת הנפשות שבזולתו, אשר אין לנו לבוא ולהרוס ולעלות כלל להמדרגה הזאת, כי בתכלית ההיפך יש לנו לידע ולראות בעינינו באמיתת הבחירה אשר לפי זה אשמנו וכו', וכבר ביארתי במקום אחר שהן הן באחדות השגחה והטבע, אשר באמונה לבד ולא בדעת האנושי נבוא ונראה בהידיעה וההשגחה. ועתה איך נמצא מציאות ויכולת החליף ולהמיר ולבוא בה [שלא במקום חיוב האמונה] לענין הכרתו בחטאינו הנ"ל, עכ"ל.

דבריו עמוקים ולא באתי עתה לפרשם, אלא שהרעיון העומד מאחוריהם הוא:

כשמדובר לגבי ההכרה שלנו בכך ש"אשמנו", אסור לנו "לבוא ולהרוס ולעלות כלל" למדרגת הידיעה, ולהשתמש איתה כהצדקה על כך שאשמנו רח"ל. [ורק רבינו והצדיקים הכלולים בו שיזכו לעלות למדרגה זו יכולים להכיר בזכותם של ישראל עד כדי טענת "למה יחרה", אבל אנו אסור

בסוגריים המרובעות שבסוף דבריו, הוא מוסיף נקודה חשובה, שהאיסור להרוס ולעלות למדרגת הידיעה, הוא רק "שלא במקום חיוב האמונה". כי כשהאמונה היהודית מחייבת אותנו לחשוב כך, מותר גם לנפשות כערכנו להשתמש עם הידיעה, ואכמ"ל.

*

וכאן אני רוצה להוסיף נקודה חשובה, שחשבתי עליה כמה פעמים:

אם נתבונן היטב נבחין, שכל השימוש שעושים הצדיקים - בלימודם אתנו - בנקודת ה"ידיעה", היא רק מתוך מטרה לחזק את ה"בחירה"!

שכן, לאמתו של דבר, אין לנו שום עסק עם ה"ידיעה" ויתכן שלא היינו אמורים לדעת ממנה כלל. וגם היום שאנו כבר יודעים ממנה, הרי ש"אין לנו לבוא ולהרוס ולעלות כלל להמדרגה הזאת, כי בתכלית ההיפך יש לנו לידע ולראות בעינינו באמיתת הבחירה אשר לפי זה אשמנו".

ומי שמתמשש עם ה"ידיעה" להחליש ולהכהות בכך את חומרת ה"אשמנו" - לא די שאינו מקל מעליו את עונשו, אלא גורם בכך חרון אף למעלה. כפי שמונן מדברי רבינו (ח"י מוהר"ן, תרי) בפירושו על הפסוק "ויגש אליו יהודה וגו' ואל יחר אפך בעבדך", שכשהאדם חושב לפטור את עצמו מה"אשמנו" בטענות מסוג זה, הרי הוא גורם בכך חרון אף, עיין שם.

כך שכל עניינינו ועסקנו בעבודת ה' הוא רק ע"פ ה"בחירה". ואדרבא, כל מה שהצדיקים מגלים לנו ניצוצי אור מענין ה"ידיעה", הוא כדי לחזק את ה"בחירה"!

בכל פעם שמחמת ה"בחירה" אנו עומדים ליפול ולהתייאש, הם מספרים לנו מעט מה"ידיעה", כדי שיהיה לנו כח להמשיך ו"לבחור" בטוב.

(כגון: אחר נפילה, כשהבחירה מאיימת להפילנו לרפיון, אנו מתחזקים עם ניצוצי "ידיעה" כדי להתחזק בעבודת ה'; בעת חולשה וקושי, כשהבחירה אומרת לנו שאין ערך לאותו המעט שאנו כן יכולים לעשות, באה ה"ידיעה" לחזק את הבחירה ואומרת לנו להחשיב את מעט הטוב ולבחור לעשותו מתוך ידיעה שהש"י ישלים את החסר, וכן הלאה).

דוק ותשכח.

סיפורו המרתק של הרב א. נ. - ארצות הברית, ירושלים

הודעה

פרק ג' של הסיפור המרגש [שהופיע בגליונות 31-32] - יוספר בעז"ה בסעודת 'פורים קטן' באומן, במסגרת הנסיעה המיוחדת ל'הניכי הישיבות' [ראה מודעה בעמוד האחורי של הגליון]

[ראה במדור 'במה ציבורית' בגליון זה - 'הקדמה לסיפור ההתקרבות']

פרק א

ילדותי ונערותי:

נולדתי למשפחה חשובה מאד בחוף לארץ. סבי שליט"א הוא תלמיד חכם ידוע שחיבר הרבה ספרים, והיה לו קשר עם גדולי התורה מהדור הקודם באמריקה. גדלתי בבית חם מאד לתורה ועבודת ה', והיה לי ב"ה את כל הרקע בכדי לגדול תלמיד חכם וירא שמים.

ואכן, לא אכזבתי, כבר בילדותי הייתי ילד מחונן מאד, והצטיינתי מאד בלימודים. ובמקביל ללימודים הרשמיים, היה לי גם 'ביקוש' פנימי וצמאון אדיר, וכבר בילדותי עסקתי המון בספרי מוסר ומחשבה. אהבתי לקרוא על תנועת המוסר על חלקיה השונים, והתחברתי מאד לצורת העבודה המוסרית.

בשמחת הבר מצוה שלי, הכנתי בעצמי דרשה ארוכה עמוקה ומפולפלת, והרבנים החשובים שנכחו בה יצאו מכליהם מרוב התפעלות. לאחר מכן נסעתי ללמוד בישיבה קטנה בעיר מרוחקת מביתי, שם זכיתי לקבל את דרכי ה'לומדות', ועד היום יש לי הכרת הטוב לאותה ישיבה בעבור כך.

לאחר מכן עברתי ללמוד בישיבה גדולה ידועה ומפורסמת כאן בארץ הקודש. מהר מאד הכירו אותי כולם כ'עילוי אמריקאי' והתחבבתי מאד על צוות הישיבה ותלמידיה, שנתנו לשוחח אתי בלימוד. באחת הפעמים באמצע השיעור של אחד מרבני הישיבה [תלמיד חכם ידוע ומופלג מאד] הקשיתי לו קושיא, והוא נאלץ לסגור את הגמרא ולסיים את השיעור...

'עליה' וקוץ בה

אך כאמור, היה לי גם ביקוש פנימי, ולכן הרביתי מאד לעסוק בספרי מוסר ויראה, והיו לי תביעות קשות מאד מעצמי. בטבעי אני 'פרפקציוניסט' ו'עקשן' - ואת הטבע הזה רתמתי לעבודת המוסר, ולכן תבעתי מעצמי דברים גדולים מאד, ולא נתתי לעצמי הנחות.

כתוצאה מכך, המציאות הייתה שלעולם לא הייתי מרוצה מעצמי. תמיד ליוו אותי ייסורי נפש קשים, שאמנם לא היו ניכרים כלפי חוץ, אך מבפנים הם ייסרו אותי מאד. לא היה לי שום כלים להתמודד עם 'ירידות', ולאן דווקא ירידות משמעותיות, אלא אפילו חוסר עמידה בקריטריונים המחמירים שקבעתי לעצמי.

באחד השנים כשהגיע זמן חורף, קבעתי לעצמי סדר עבודה מחמיר מאד. בין הדברים שקבלתי על עצמי היה שלא לאכול אלא לחם ומים, ולא להפסיק מלחשוב בלימוד. מיותר לציין שלא דברתי מילה וחצי מילה עם אף אחד, וכך עברו להם רוב חודשי החורף.

ביום מן הימים, נוקקתי לנסיעה כלשהי, כדי לסדר עניין חשוב. הנסיעה ארכה כמעט יום שלם, וכשחזרתי ממנה הרגשתי סחרחורת וכבדות מוזרים, שאמנם עברו לאחר כמה שעות, אך השאירו אותי אדם אחר לגמרי, כאילו בבת אחת 'נכבה' כל ההתלהבות הפנימית, ולא היה לי כח להמשיך אפילו יום אחד בכל העבודות' שקבעתי לעצמי, ואפילו ללמוד כבר לא היה לי חשק. וכך בבת אחת נאלצתי להפסיק את כל הדברים האלו, ולנסות להיות לפחות בחור מן המניין, וגם זה ללא הצלחה מרובה.

המצב הזה המשיך עד סוף החורף, וגם בקיץ שלאחר מכן. כמובן שכל אחד ניסה להעניק את עצותיו המהכימיות, החל מלקיחת ויטמינים, ועד נסיעה לרופאים ולהבדיל לצדיקים, אך דבר לא הועיל. משכך, לא ראיתי טעם להמשיך עוד באותה ישיבה, וחזרתי לבית הורי בחוף לארץ.

לימוד מתוך תפילה

קרש ההצלה שלי היה ה'התבודדות'. באותם ימים לא ידעתי לקרוא לזה בשם הזה, אבל השם יתברך האיר לי את הדרך הזאת: לדבר אליו כדבר איש אל רעהו, וזה הדבר העיקרי וכמעט היחיד שהיה לי לעשות. המנהג באמריקה הוא לנסוע בחודשי הקיץ אל ההרים, אז יצאתי אל ההרים, ושם הייתי יוצא לטייל שעות ארוכות, ומשוחח עם השם.

בסמוך לעירי הייתה ישיבה, שבראשה עמד אדם גדול, שעוד זכה להתבסס מהחפץ חיים, ועוד גדולי ישראל שקודם השואה, והוא אכן היה דמות שמייצגת את הדור הקודם, ושימש בעיני רבים כ'חפץ חיים' של דורנו. שמעתי עליו כבר בילדותי והיה לי חשק רב להתקרב אליו ולבנות אתו קשר, וכעת, מתוך המצב העגום ממילא החלטתי לנסות.

הגעתי לאותה ישיבה לביקור, הצצתי ונפגעת והחלטתי להישאר שם. הדברים התגלגלו כך שזכיתי לקבוע חברותא עם אותו ראש ישיבה, ובמשך תקופה ארוכה למדתי אתו, והוא אכן סייע לי רבות, הוציא לי הרבה 'שטיויות' מהראש, והדריך אותי בצורה מאד חכמה ויסודית, שמלווה אותי עד עצם היום הזה.

יחד עם זה, המשכתי את ה'טיוילים' שלי. סביב הישיבה היו הרבה שדות והרים, ואני הייתי יוצא לשם הרבה, ומשוחח את לבי לפני השם. בתקופה מסוימת נתבקשתי לומר 'חבורות' בישיבה, הסכמתי לכך, והסדר שקבעתי לעצמי היה - לקום לפנות בוקר, להכין את הסוגיא והמפרשים שעליה ומיד בבוקר 'לצאת' להרים, שם טיילתי שעות, ו'דברתי' עם השם יתברך על הסוגיא, כשאני מסדר בפניו את כל השיטות והספיקות, ומנסה להבין את הסוגיא ולהכין את

על הפרק

קיימת משמעות

הפסוקים הראשונים בחומש בראשית, ההתחלה של התורה, מלמדים אותנו, שגם במצבים של תוהו ובוהו - הרוח של המשיח כל הזמן מרחפת מעל. המשמעות קיימת והיא מרחפת, היא קרובה.

נכון שבתוך המשבר אתה עוד לא רואה את התיקון ועוד לא חווה גאולה. אתה חווה חורבן, אתה חווה העדר וחושך ותוהו ובוהו. לא צריך להסביר את המילים האלה, הן מצמררות כשלעצמן.

יש מצבים שאנחנו מרגישות שבר גדול, התפרקות עמוקה. אבל הלוואי שנוכח לזכור גם בהם שרוח אלוקים מרחפת. המשיח כאן. התיקון. התכלית. הכול בהשגחה. הכול לקראת. העולם של כל אחד מאתנו, והעולם הגדול ששייך לכולנו, הולך ונברא. זה חלק מתהליך. אנחנו צועדים למשיח. אנחנו צועדים לתיקון של כל המציאות.

זה דבר כל כך עמוק לזכור אותו.

לא רק אושוויץ

לא רק תוהו ובוהו חיצוני כמו אושוויץ הוא חלק מהמסע לתיקון, גם, להבדיל, תוהו ובוהו בנפש. גם זמנים כאלה שאני לא מפקסת ואני לא יעילה ואני לא נחמדה ואני לא זוכרת שום דבר כמה שאני מאמינה בו, ואני מאוד לא נעימה ולא שמחה, בגלל שכל אלה נאבדו לי.

זמנים של תוהו ובוהו שייכים לכל מקום, מקטן ועד גדול. לא רק להתרחשויות דרמטיות עם כותרות עוצרות נשימה. ואם נייחס חשיבות למעברים שעוברים עלינו בשקט ובפנימיות, הרחק מעין המצלמה, אז במידה רבה, בעזרת ה', לא נצטרך דרמות. כי דרמות הן כמו רמקול מאוד חזק, למי שלא שומע כשמדברים בשקט. כשזוכים ומתייחסים לקולות היותר עדינים, כשננסים לזו שיח עם הקב"ה גם על דברים קטנים שקורים לנו וגם על כאבים "פשוטים" שנראים לעיתים ילדותיים ומטופשים אבל הם אמתיים, זה בהחלט חוסך את הצורך באזעקות קולניות.

לכן כדאי כל כך להקשיב פנימה ולדעת להביא דיבורים של אמונה גם לסתם אחר צהריים נפול, לערב נפול, לבוקר נפול, למערכת יחסים עם מישהו ששקעה פתאום לשפל. גם לשם להביא דברי אמונה, גם לשם להביא דברי התחזקות.

מה הכוונה התחזקות? - ריבונות של עולם, אני יודעת שגם זה בהשגחה. אני יודעת שגם זה חלק מהתוכנית. אני מרגישה ממש לא קיימת. וסתומה. ודפוקה. והכול שכחתי. אתה הרבה בונה עליי והרבה בונה אותי ונופח בי נשמה ואוויר בגלגלים ללא הרף, וברגע אחד סכין אחד חותך בי והכל מתפוצץ ונתקע ואני לא מצליחה לנסוע... שוב זה המקום שלי. שוב זאת ההרגשה שלי.. שוב אני מרגישה כמו 'לא' אחד גדול..

אבל גם על השבר הזה של רגע רוחו של משיח מרחפת. גם זה חלק בדרך, חלק מהתוכנית.

מעין עולם הבא

יש כל מיני חלקים במסע שלנו. אם אנחנו מבינים שאי אפשר להגיע לשלב הבא בלי השלב הזה, אז אנחנו יודעים שהשלב הזה הוא התקדמות, גם אם הוא נראה נסיגה. לפעמים זה מואר ולפעמים זה חשוך, העיקר שאתה על המסוע, העיקר שזה מתקדם. יש חלקים של הצלחה גדולה ויש חלקים של נפילה גדולה. אבל זו הדרך, ואי אפשר לדגל. אם תרצה רק להצליח, לברוא עולמות בלי תוהו ובלו בוהו.. פשוט תישאר מאחור, בארץ הדמיון המאושרת והלא קיימת.

אתה חייב לעבור דרך, תזכיר לעצמך שככה מתקדמים. אם רק היתה בנו החוויה החושית הברורה הזאת לגבי כל כאב - זה כואב אבל מבריא - הגלות היתה מאבדת את רוב עוקצתה. כל מה שנחנף לנו זה לדעת בוודאות, בלי שום ספק כלל, שהכל חבוש והכל במקום, כל העצמות והגידים והחלקים, וכואב אבל לא נורא, כי הכל בדרך לריפוי שלם, והכל חלק מתהליך של תיקון. אני לא טעות ולא שיבוש ולא פליטת קולמוס חסרת תועלת. "כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו,

המקום של הכל

זאת הבחינה היא מעין עולם הבא. (ליקוטי מוהר"ן ד)

ברגע הבא אנחנו מתבלבלים ושוכחים ונופלים ומאמינים לנביחות של העולם ומאבדים את האמנה הוודאית, כי יצר הרע עושה כל מה שהוא יכול להרחיק אותנו מהתפיסה המבוררת הזאת. על זה הוא רב איתנו בכל הכוחות, שנפרש לא נכון את המציאות. וכאן עיקר העבודה שלנו.

לדעת שיש מסע, והמסע מכיל את כל החלקים. ככה נגזר עלינו בראש השנה: כמה פעמים נדשדש וכמה פעמים נדלג בהתלהבות. כמה פעמים נתקדם בניחותא וכמה פעמים נרגיש תקועים ועוד תקועים ויעוד תקועים, עד שיצטבר בנו מספיק כוח להיחלץ מהביצה ושוב ללכת הלאה.

כל המצבים הם חלק מהמסע ועל הכול מרחפת רוחו של משיח. כל הזמן צופים בנו. כל הזמן משגיחים ומוליכים, מסייעים ומחלצים. אנחנו לא הולכות לאיבוד אף פעם.

חייבים שיבטיחו לנו

לפני כשנה נפלתי ושברתי את היד שברים שהצריכו ניתוח. הנפילה הייתה ביום שישי בבוקר, עשו צילום, ראו שאכן יש שברים ובגלל שהיה סוף שבוע, שמו לי קיבוע קטן תפוס בעוד תחבשונית ושלחו אותי הביתה עד לניתוח שהיה אמור להיערך ביום ראשון אחר הצהריים.

הסבל שהרגשתי בימים האלה, חוץ מהכאב הקשה, היה גם סבל של מתח ודאגה - מי יודע מה קורה שם! היד לא בסדר! ראו בצילום שבר מרוסק! ואף אחד לא טיפל בה כמו שצריך! מיום שישי עד יום ראשון אחרי צהריים, זה המון זמן!

אחרי הניתוח, הכול כל כך השתנה. אחרי ששמו כל דבר במקום וקיבעו וחבשו, אז נכון שעדיין היו כאבים ומוגבלות והרבה אי נוחות, אבל ההרגשה הייתה שעכשיו זה כבר בסדר. עכשיו זה בדרך להבריא. יכאב קצת, יעבור קצת, אני אלמד מזה קצת, אני אבכה את זה קצת, אני אהיה פעם גיבורה יותר ופעם פחות, אבל זה כבר מבריא.

ההרגשה משתנה לגמרי, כשיודעים שזה מבריא. אם מבטיחים לנו שמבריא, כל הגישה אחרת. כל המנגינה שונה. אנחנו חייבים שיבטיחו לנו את זה.

אם רק יבטיחו לנו שהמסע שלנו מבריא! ברור שיש בו הרבה חלקים ואת לא תמיד גדולה בו. בכלל בכלל לא. רוב הזמן אם לא כולו, את קטנה פיזית. אז מה, אבל זה מבריא! זה לא המצב של לפני הניתוח, שהכול היה זרוק מרוסק ומדולדל ומי יודע מה קורה שם. לא, זה בסדר. כעת כל דבר מונח במקום. נכון, יש זמנים קשים. יש כאב. יש דמעות. יש בורות מפחידים. אבל הכל חלק מהדרך. אנחנו כל הזמן הולכים הלאה, הלאה אל הטוב וההתקדמות.

המפתח

אבל כל דיבורי הרחמים וההרגעה, לא באים על מצע ריק. הם באים בד בבד ועל בסיס הדיבור שאומר לנו להכניס את הקב"ה לחיים שלנו. "טוב מאוד לדבר עם השם יתברך כמו שמדברים עם חבר טוב אמתי", ו- "העיקר שהכול תלוי בו לילך בדרך האמת על פי מדרגתו".

תכניסי את השם לחיים שלך, לא כמו עד היום, אלא מחדש. כמו שמדברים עם ידיד נפש אמתי וקרוב, בגילוי לב אמיתי וכנה. בלי להסתיר. שום דבר. אין סיבה. הוא לא כועס. הוא לא מבקר. הוא רק רוצה לעזור.

תספרי, תבקשי, תיפתחי. שתהיה לך כל יום שעה, אפשר גם שעה קלה, אבל שעה מוקדשת. זמן כזה שאת לבד עם עצמך ועם בוראך, מדברת איתו כמו שמדברים עם 'חבר טוב אמתי'.

זה המפתח. כשזה בא ביחד עם דיבורי ההרגעה, את מרגישה שזה נכון. למה? כי את בתהליך. דיבורי ההרגעה לא באים מתוך קלות ראש

או חוסר אחריות. לא יצאתי לחופשה בקריביים ונתראה אחרי מאה ועשרים. זה לא זה. פשוט, התחלתי להגיד להשם מה עובר עליי.

המקום של הכול

יש את השאלה האינטימית ביותר בעולם, שהכי קשה לענות עליה, לפעמים צריך לקחת בשבילה יומיים או שלושה למחשבה, כי היא שאלה עמוקה מאוד - "מה שלומך?"

התשובה לא פשוטה. היא לא בחוץ, היא מאוד קבורה, לפעמים צריך טרקטור קטן שיחפור בתוכי כדי לדעת מה שלומי.

לבוא אל הקב"ה כל יום כדי לשאול אותי - מה שלומך? מה עובר עלייך? את בת שלי, אני אבא שלך, אנחנו במסע משותף, אני בראתי אותך כפי שאת, אני שלחתי אותך לאן שאת, אני יודע איפה את מסתובבת, שום דבר לא במקרה, ולמרות שהכול זה חסדים, הרבה מזה לא קל. אני יודע שזה לא פשוט! אז בואי תדברי איתי על זה! בואי נסתכל לשם. בואי. עם מי תדברי אם לא איתי? לאן תלכי אם לא אליי? איפה יהיה לך מקום?

כדי להקל עלייך, גם סיפרתי לך שקוראים לי המקום. אני המקום של הכול. בואי אליי, נדבר עלייך ונראה מה קורה. מי שמתנסה בזה יודעת שנוכן, מצד אחד נרגעים, אבל מצד שני מאוד מתעוררים ומתמקדים. תשמות הלב מתחדדת. כשמדברים עם השם כל יום נולדת רצינות ומתחדשת תשומת לב שלא היתה קודם. לבוא לדבר עם השם כל יום וזאת לא בדיחה, זה הכי אמיתי בעולם.

"מה שלומי" מביא לפרוק את מה שעובר עליי. אם אני אימא, אז "מה שלומי" קשור בהכרח לכל החמודים שמסתובבים לי בבית, בכל הגילאים, או שמסתובבים בבית של עצמם, בכל הגילאים. ואם אני אישה בעזרת השם, אז "מה שלומי" קשור לעוד מישהו שמסתובב במקום כלשהו בעולם. וכשאני יהודייה, אז "מה שלומי" קשור גם למה שעובר עלי מבחינה רוחנית, מה עשיתי נכון ומה לא עשיתי נכון..

כשאנחנו באות לדבר עם הקב"ה ומשתדלות להיות נאמנות למקור, כל החלקים באים להשמיע את קולם. המוחות הכי פנימית שלנו מתהווה של נולדת. הנה מקום להביא אליו את כל הייאושים. הנה מקום להביא אליו כל הכאבים. הנה מקום להביא אליו את כל ההתמרמרות השקטה שהולכת ונצברת בבטן ואם לא נביא אותה מי יודע איפה היא תתפוצץ. הנה מקום שבלעדיו אי אפשר לחיות.

כל דיבורי הרחמים וההרגעה הם רק פועל יוצא של זה; תחושה שמתפזרת ונספגת כמו מלקוש ויורה שיורדים לך על הסלעים של הלב ומשקים אותו. מאיפה הם באים? מדלבר עם השם. מלהגיד לו מה אני לא יכולה ולמה אני לא יכולה ואת מי אני לא אוהבת ולמה אני לא אוהבת... בדרך כלל אותי, ואחר כך באים גם הסברים על אחרים, למה אני לא אוהבת, מה אני לא אוהבת, כמה אני לא אוהבת. כל הדברים הקשים האלה, שאין להם מקום בעולם, אבל יש להם מקום אצל המקום.

חייב להיות טוב

כשאנחנו מתחילות להיכנס פנימה, מיד מתחילים לקרות לנו דברים. איזה דברים, שקשורים להפקרות? שקשורים לקלות ראש? לא. בדיוק להיפך. דברים של יראת שמיים. של רגישות. של אכפתיות. פתאום אכפת לי יותר השבת שלי. אכפת לי יותר הילדים שלי. אכפת לי יותר התפילה שלי. מתפתחת בי אהבה. מתעורר בי געגוע. קודם המורות ניסו להסביר לי מה צריך, כעת אני מתחילה לשמוע את עצמי.

הלוואי שנוכח להכניס את הקדוש ברוך הוא לחיים שלנו, להתחיל לדבר איתו כל יום איוו שעה, כלומר, זמן מסוים יום-יומי. נגיד לו - ריבונות של עולם, אני רוצה לשמוח איתך ולהודות לך על כל הטוב, אני רוצה להודות לך על כל מה שקורה איתי, אבל תביא אותי לשם...

לנפש שלי יש דיבור שאפשר לכתוב ממנו ספרים שלמים. ויש מקום לכתוב את הספרים האלה. אחרי שאנחנו כותבים ספרים כאלה בדיבור עם השם, יש לנו יותר דיבור עם אנשים סביבנו, יותר לב ויותר תקווה. מתגבשת והולכת בתוכנו ההבנה העמוקה שחייב להיות טוב. לא מקלות דעת, אלא מהעמקה ביהדות.

שכנעו אותנו

"לא טוב לי! לא טוב לי בישיבה!" אומר נער אחד לאחיו הנשוי והקשוב בטלפון לילי.

עוברים ימים, ועדיין, הנער לא מתאקלם. מה לעשות, היתה לו כיתה נפלאה בתלמוד תורה, וה'שעור' בישיבה מורכב מהרבה נערים שאינם מעוניינים אותו דיים. הרב מדי שטחי/עמקו/מהיר/אטי, המבנה מוזר/רחוק/ישן, וגו'.

חנוכה גם הוא כבר עבר, ובכל מוסדות הלימוד מתחילות הכיתות להתגבש ולקבל צורה, אבל נערנו החברתי עדיין לא מוצא מנוח. אומנם הוא כבר מקבל בהשלמה את היסורים, קצת מחייך כשמגלגל עיניים בעקמת שפה, ומעדכן ש"לא, עדיין לא נראה שאמצא חבר כלכבי בשיעור". חבל.

יום אחד אומר לו אחיו הקשוב והחכם: "מוטי יקר לי מאוד. תקשיב. זה באמת לא זה! זו באמת בעיה לא נעימה. אין לי סבלנות יותר, ואני לא מסכים לך ככה! שנות הישיבה אמורות להיות שנים קסומות ומלאות מטען!"

מוטי מהנהן. בטח. צודק. אבל מה אפשר לעשות? שוב הוא פותח חטיף בעל אריזה ירוקה וטעם מוקרץ, מברך וטועם. לא רע. בהתחשב במצבו הנוכח והזיפת', זה לא רע.

מוטי נוטל חתיכה נוספת. לועס. לועס. רגע מה כתוב פה? מבצע! סרט מוצמד. אותיות מלהיבות. "שכנעו אותנו", כך כתוב בסרט המוצמד לאריזה הירוקה, "שכנעו אותנו למה מגיע לכם לקבל מסיבה מלאת חטיפים מאיתנו..."

"עכשיו פתאום עולה לי, מוטי. כל יום, חמש דקות, שב עם אבא, ושכנע אותנו. דבר איתו, הסבר כביכול את המצב, ספר על שנה שעברה, על הכיף להיות הכי גדול בחיידר, על העצבים שתוקפים אותך בישיבה ומפריעים לצמיחה. תגיד לו שאי אפשר ככה! שכנע אותנו! כי אם הוא נותן לך כח - אתה מצליח בצ"ק לעשות חיל. פתאום לא קשה להתאפק מול ממתק, לא מגרה לפתוח חטיף. מתיקות מוצאים בטוב, ומליחות מפצה בדמעות של קרבה שנעשות גם כן מתוקות..."

שכנעו! אמור דברים של ריצו, של פיוס, של התקרבות ונשיאת חן. שכנע למה כדאי לו להושיע אותך ולתת לך שנה מצמיחה וחברים מקשיבים ולמוד תורה שיערב.

כל יום, כמה רגעים קרובים. מי יודע אם לא לעת כזו הגיע אלינו נוסח של מבצע מגחך כל כך.

אולי בשביל שנדע איך משכנעים כשמאד רוצים. שנראה שאנחנו כן יודעים לשכנע. שנראה שיש לנו את זה בגנים - ונפנה ישר, בלי מתווכים, למי שכוספים באמת.

ואם איננו מצליחים לשכנע? הו, תמיד אפשר לשכנע אותנו שיתן לנו לב ופה לשכנע אותנו.

שאלה:

הרבה מוצאים בברסלב, שכשאדם מגיע ל'שאלת תחתית' או למדרגה תחתונה - אזי ראוי לו להתחזק ולא להתייאש.

הבעיה היא שמיימינו לא שמענו (עד שהגענו לברסלב) שאנחנו לפעמים במדרגה תחתונה, ובכלל כנראה נגיע כולנו ל'שאלת תחתית'... דוקא תמיד הרגשנו הכי בסדר: עושים מצוות כל היום, לומדים ב"ה.

והנה התחלנו לעסוק בתורת ברסלב, ומצד אחד - בניגוד לכל המקומות האחרים - רואים הרבה יותר דיבורים כמה שכל מצווה ופעולה יקרה בעיני ה', וממילא כל דבר שאנחנו עושים הוא יותר מבסדר, ומצד שני - אנחנו כביכול באיזה סכנה תמידית להגיע למדרגות מאד נמוכות שמעולם לא שמענו עליהם.

בקיצור, יש כאן איזה ניגודיות שקשה להבנה: מצד אחד אנחנו כל הזמן 'הכי בסדר' שיכול להיות, ומצד שני אנחנו בסכנה תמידית שלא להיות 'הכי גרועים'!?

תשובה:

שלום וברכה לך, שואלת יקרה.

שאלתך מזכירה לי את עצמי בשנות הנערות. למדתי בסמינר, הייתי נערה מאד חיובית, צנועה, מצטיינת בלימודי, שואפת לרוחניות. באתי גם מבית חשוב, והייתי מקובלת בחברה, בקיצור: דבש. גשמי ורוחני.

באותה תקופה, אחי ר' נחמן זצ"ל התקרר לברסלב. הוא היה בחור חשוב בישיבת פוניבז', וההתקרבות שלו עוררה סערה רבתת במשפחה ובישיבה. אני, שהייתי קרובה אליו מאד, ניסיתי להתווכח איתו ולהניע אותו מוכך, אך הוא ענה לי: אם את לא יודעת על מה מדובר, אין טעם להתווכח. קודם כל תלמדי כמה מדובר, ואז נוכל לדון. הסכמתי.

הוא הביא לי את הספר 'משיבת נפש'. ספר שעוסק בנושא ה'התחזקות', ומדבר הרבה על עליות וירידות ואיך להחזיק מעמד בכל מצב. הספר הזה לא דיבר אלי בכלל, לא הכרתי מצב של עליות וירידות, הכל היה אצלי חלק, ולא הבנתי למה צריך 'להתחזק'.

החזרתי לו את הספר ואמרתי לו שלא התרשמתי ממנו. אז הוא נתן לי את הספר 'השתפכות הנפש' שעוסק בעניין התבודדות ושיחה אישית בין יהודי לקונו. פתחתי את הספר, הצצתי ונפגעת. הרגשתי אור גדול בספר הזה, והתחלתי ליישם אותו, ולהיכנס לעבודה פנימית יותר. ואז... התחילו הקשיים. פתאום התחלתי לחוות עליות וירידות, ואני מדברת על עליות גדולות מחד והתרסקויות חזקות מאידך [בעבודה פנימית כמובן], ואז חזרתי ללמוד את הספר הראשון 'משיבת נפש' - ואורו עיניי... ומאז, הוא לא מש מדי.

מה השתנה בעצם? החינוך הרשמי לא מתייחס כל כך ל'רגשות' אלא למעשים. מדברים על צניעות, עבודת המידות, תפילה, מסירות נפש לתורה וכדומה. אבל לא מדברים על 'מה אני מרגישה'. ומתוך כך אנו עוסקים כל הזמן ב'לעשות' ומודדים את עצמנו לפי זה.

בסרגל מדידה כזה, ברור שאנחנו מרגישות 'בסדר' פחות או יותר. אין לנו ציפיות 'לעלות לשמים', וגם לא פחד וחשש מ'שאלת תחתית'. אבל אם מדברים על מה שקורה 'בפנים', על ההרגשות של גאווה, תחרות, קנאה, ישות ועוד, ועוד יותר כשמדברים על קרבת ה' אהבת ויראתו - אנו עלולות לגלות 'שאלת תחתית' חדש שלא הכרנו, בפרט לנוכח השאיפות החדשות שמרקיעות שחקים.

דווקא כשבאים ל'בית אלוקים' ול'שער השמים' - רואים את הסולם ש'עולים וירודים בו'. כי במקום האמיתי והמדויק של עבודת ה', יש עליות וירידות כל הזמן, ויכול להיות עליות דרסטיות או ירידות

מחרידות. ובשביל זה רבינו מדבר בשני צדדי הסולם גם יחד - הוא מזכיר שיש 'שאלת תחתית' ועוד איך שיש, והוא מלמד אותנו איך להתמודד עם זה, ואיך להיות על הסולם' הזה בו התנועה מלמטה ממש עד למעלה ממש היא תנועה תמידית.

זכורני, תקופה קצרה לאחר נשואינו, נסענו בעלי ואני לחתונה של קרובת משפחה בקיבוץ חפץ חיים. החתונה הייתה קצת מעורבת, ובעלי התייסר מאד מכך. אחד הדודים שראה אותנו מתייסר 'הסביר' לו: 'אנחנו מחנכים את הנוער מצעירותם, שלא יפחדו ויתבלבלו מתערובת של גברים ונשים, ולכן הם 'מחוסנים' וזה לא מפריע להם'. בעלי ענה לו: "גם אינסטלטור שעוסק בביוב מתרגל לריח, ויכול אפילו לאכול סנדביץ' בתוך העבודה. אבל מי שעוסק ב'בושם' - לא יכול לסבול את הריח הרע, וכבר במרחק רב ירגיש את הריח הרע".

על טומאת יון אמרו חז"ל 'שהחשיכו עיניהם של ישראל', ולכאורה אם הם עשו 'חושך' - טבעו של אדם לברוח מהחושך, ואם כן כיצד הצליחו לגרום 'להתקרב' אליהם, וכי אדם אוהב להתקרב ל'חושך'!? אך הביאור הוא שהם עשו 'חושך' כזה שאדם לא מכיר בו. המוח והלב שלו חשוכים והוא חושב שזה סנדרטי, ככה זה אמור להיראות. נכון שאני לא צדיק גדול, אבל אני 'בסדר'. והוא לא מבין ששמו לו סמרטוט על העיניים ומחיצה על הלב.

אדם שסיים את חייו - המוניטור מראה קו ישר... לעומתו, אדם חי המוניטור עולה ויורד, עולה ויורד, וזה מראה שהלב חי פועם ומרגיש. חכמת יון מביאה אותנו להיות עסוקים וטרודים בשטף החיים בלי הפסקה. אבל חיים מתחילים ברגע שבו עוצרים אותם, וישיבים אם השם יתברך ושואלים אותנו: 'מי אני?' בלי לפחד לגעת פנימה, ואז נוגעים בחיים האמיתיים, רואים אותם, חשים אותם, טועמים אותם, נושמים אותם, מריחים אותם, וממשישים אותם. ואז יודעים לזהות את גודל הסכנה מחד, ולהעריך את גודל הזכות מאידך.

למעשה, למרות העטיפה החיצונית שמשדרת לנו הרגשה של 'בסדר' - כל אחד יודע כמה 'מצפון' ו'רגשות אשמה' מלווים אותו. בפרט נשים נשואות ואמהות לילדים, מעמד שמחייב ודורש המון - שכמעט לא שייך ללכת לישון בלי רגשות אשמה על היום שעבר, ועל התפקיד שלא נעשה כראוי.

אז אולי לא קוראים לזה 'שאלת תחתית', אבל בהחלט מדובר בהרגשה מעיקה של חוסר אונים, וכשההרגשה הזאת מתגברת - אז הולכים ל'יעוץ' ו'טיפול רגשי'. אז אם נקרא לזה בשם הנכון, אולי המפחיד 'שאלת תחתית', ונראה שכשרבינו מדבר על המקומות האלו - הוא מתכוון גם למקומות האלו בנפש, המקומות שמרגישים מועקה וכבדות, נוכל למצוא לזה עצה, ולהתמודד עם זה בצורה בריאה.

אוכל לציין, שבעצמי למדת בקורס ליעוץ וטיפול, ושם לימדו הרבה איך לסייע לאנשים להציף ולהעלות רגשות קשים, עמומים ובלתי מורגשים, ולהפוך אותם להרגשה ברורה וכואבת, ואז בהדרגה להפוך את התדמית הגרועה לתדמית חיובית. ולאורך הקורס הבחנתי שהם פשוט משתמשים בעצות של מוהר"ן ובדרכו. ופעמים רבות לא התאפקתי והבאתי להם ציטוטים מובהקים לכך מתוך ספריו הקדושים. כך שבעצם על ידי הדרכתו ניתן למנוע את הצורך במקרים רבים בטיפולים כאלו ואחרים.

בברכה שנוכה לזהות את השליחות שלנו, ולהתמודד עמה בגבורה, על פי הדרכת הצדיקים ועצותיהם הקדושות והמדויקות.

מול הדלת המוגפת

זו היתה אמורה להיות שבת מרגשת במיוחד. מלכי, הכלה הצעירה הוזמנה לשבות בבית המחוננים. כפי הנהוג בקהילתם חתנה נשאר בישיבה והיא תתארח לבדה בביתם למשך השבת כולה.

מלכי התכוננה כמיטב יכולתה לשבת: כבר ביום שלישי בילתה את אחר הצהריים בקניות של מתנות חביבות למיזעזעזע להיות גיסותיה הקטנות. גם מפת שולחן מהודרת רכשה עבור השויגער לעתיד, ואפילו בזר פרחים מרשים היא הצטיידה.

וכעת, בצהרי יום שישי היא עמדה למול הדלת החומה ונשמה עמוקות. היא נקשה בעדינות על דלת הפלדלת והמתניה. הדלת לא נפתחה. אולי לא שמעו? היא דפקה שוב, והפעם חזק יותר. עינייה ההצצה בדלת הושחרה לרגע ואז שמעה מלכי את הקריאה המבוהלת: "היא הגיעה!" בליל קולות נסערים נשמעו מעם הבית הנעול ומלכי זיהתה בלי קושי את קולה של השויגער הלחוצי: "אל תפתחו עדיין! עוד לא התארגנת! למה היא הגיעה כל כך מוקדם?"

קבלת פנים חמה

מלכי הצטנפה על עומדה בעלבון. האם כך ישאירו אותי מוחץ לדלת? אולי עדיף בכלל לחזור על עקבותי? הזר הכביד פתאום על ידה והיא הורידה אותו באנחה, לא חסה עוד על עלי כותרתו הזקופים. היא התרחקה מעט מעם הדלת, ונשענה על מעקה המדרגות באפס מעש. "ומה, האם כדאי לחזור הביתה?" לאחר כמה דקות המתנה נפתחה הדלת ברעש. השויגער ניצבה על הסף ועל פניה מרוח חיוך רחב. "ברוכה הבאה, הכנסי, מלכי!" מלכי התנערה, תפסה בידית המזוודה וצעדה פנימה בפסיעות קטנטנות, חוששות. "איזה יופי שהגעתי!" היא אמרה, ומלכי לא האמינה כבר אף למילה אחת שלה. היא הכריחה את שפתיה לחיך והושיטה את הזר הגדול וההדור. "תודה רבה! לא היית צריכה לקנות! איזה יופי של פרחים!" היא ביקשה להניח את המזוודה מידיה, ולתת למילים הטובות לנסות ולפייס את לבה, אבל אז נעצרה השויגער ובפנים מלאות מבוכה אמרה לה: "תראי, מלכי, הכנו לך את חדר האורחים שם מימין, אבל הרצפה שם עדיין רטובה מהספונג'ה ולא כדאי להיכנס... תעמדי פה כמה דקות עד שתוכלי להיכנס לחדר, בסדר?"

שוב הלמה ההפתעה במלכי והיא שותקה על מקומה. "תרצי לשתות? אולי לטעום משהו?" נשלחה ריקי בת ה-15 לשאול אותה באדיבות מירבית. אבל מלכי, פגועה והמומה, הסבה ראשה לשלילה. "איזו מין קבלת פנים מוזרה..." הרהרה, "אפילו להיכנס לחדר לא נותנים לי... האם לא יכלו הם לשטוף את החדר מוקדם יותר? או לפחות לייבש אותו בזריזות וחסל? עד מתי אעמוד פה, בפנינת הסלון כמו נציב מלח?"

"שבי, שבי" שוב צצה השויגער לדקותיים של חסד מעם המטבח ההומה. "קחי לך כסא ותשבי, כבר נתפנה, עוד מעט תוכלי גם להכנס לחדר..." מלכי הנהנה בראשה דוממת, וסקרה את סביבותיה. מוטי בן ה-12 פרש בזריזות מפה לבנה על השולחן ובת ה-9 נחפזה בעקבותיו לערוך את שולחן השבת. בת ה-5 נעמדה לידה ונעצה בה עיניים נרגשות, מלאות תום.

התמקמות

"איך קוראים לך, מתוקה? כבר שכחתי מאז האירוסין, את רותי או שרה'לה?" "הודיעה הקטנה בחשיבות. רותי היא יתר

בואי כלה

גדולה ממני!" דמותה של שרה'לה הזכירה למלכי את מתנותיה הארוזות. "יש לי מתנות בשבילכם!" היא אמרה לה, וזו הכריזה בקולי קולות "מלכי מחלקת מתנות! כולם לבוא!" הילדים התקבצו סביבה בתרועות ציפיה. היא נרכנה אל מזוודתה ובחוסר נחות בולט פתחה אותה לעיני כולם. "אפילו טיפת פרטיות אין לי..." היא פשפשה מעט ושלפה את המתנות בזו אחר זו והילדים קיבלו כל תשורה בתשואות ובצהלות.

כשהסתיים טקס חלוקת המתנות הודיעה השויגער שריצפת חדר האורחים כבר יבשה לחלוטין והיא יכולה להיכנס, בבקשה, ו"תרגישי בבית..."

היא סידרה את חפציה סוף סוף בפנינתה השקטה וחשבה לעצמה "בבית אני כבר לא בטוחה שארגיש כאן..." בני הבית התארגנו בחופזה רבה ועד הרגע האחרון התרוצצו הכל משם לפה. כשהדליקה האם את נרות השבת עוד שלחה הוראות אחרונות לצעירי הצאן ולבסוף נתתה על הכורסה באנחה עמוקה. "שבת שלום!" האירו עיניה העייפות, "מלכי, בואי, שבי פה עמנו..."

יחס לא צפוי

היא התיישבה, מרשה למעט נינוחות לפלס את הדרך אל ליבה הקפוא. פתחה סידור ויחד עם הבנות אמרו הן קבלת שבת. עוד במהלך התפילה לא התאפקה השויגער ופיהקה שוב ושוב.

משנשקה מלכי לסידורה, זה החדש מכוך העור, מתנת השויגער, התנצלה זו האחרונה: "את יודעת, מלכי, עבדתי כל כך קשה היום, ואתמול - בכלל הלכתי לישון אחרי השעה שתיים בלילה... הכנתי הרבה מאוד מאכלים מיוחדים לכבודך... את יודעת, מאוד התרגשנו... אבל עכשיו, אני פשוט ממוטטת מעייפות, בכל שבת אחרי הדלקת נרות אני הולכת לנח, אז מה את אומרת?"

מלכי לא האמינה למשמע אזניה, האם בשביל זה הגיעה להתארח הנה למשך שבת שלמה?! היא בלעה את תמיהותיה ועלבונה ולמול העיניים המבקשות ושקיקי העייפות התלויים תחתיהן, אמרה את שהתבקשה בנימוסיות יתרה: "בוודאי, בוודאי, לכי לנח. אני כבר אסתדר, לכי לאגור כוחות..." וכבר נשארה היא לבדה על הספה מוקפת בזאטוטיות המבקשות את תשומת ליבה המלאה. אפילו בת ה-15 שיכלה להוות אולי, חברה הגיונית יותר, פרחת הלכה לה: "קבעתי עם חברה לבקר זקנה בבית האבות והיה לי חבל לבטל..." ושוב הנהנה מלכי לאישור, ונותרה ישובה באומללות ליד הקטנות, משועממת ונעלבת...

הדבורים בסעודת השבת

סעודת השבת גם כן לא הצליחה לרומם את מצב רוחה. אמנם השויגער ישרה לצידה, האירה פנים וברוב יקר הגישה לה את מיטב מעדניה. מלכי טעמה מעט, החמיאה לשפית אך ליבה בל עמה.

"האם לאכול ציפיתי? האם בעבור זאת התארחתי?!" השיחות סביב השולחן נגעו כל העת בנושאים שכלל לא היו קשורים אליה, והיא בהתה במדברים בחוסר הבנה. "לא תאמינו מה אמרה לי גב' רבינוביץ" נאמה ריקי בלהט נעורים, ולמלכי לא היה את מי לשאול מי היא גב' רבינוביץ... ומדוע בשורת נסיעתה של זו כה מסעירה... משם התגלגלו הדברים אודות ממלא המקום בת"ת של מוטי ועל העבודה החדשה של השויגער, אולם הנושאים נטחנו כלאחר יד,

כידועים ומוכרים לכל, ומלכי שניתה כל כך לחוש את דופק המשפחה בה היא עומדת להשתלב - נואשה עד מהרה. השמות, הנושאים וכל הפרטים היו ממש לא מובנים לה, ואף אחד לא התנדב ללחוש על ידה את חלקי הפאזל החסרים.

סעודת הבוקר עברה עליה באופן דומה פחות או יותר: האוכל הוגש ערוך ומוקפד, מנות ראשונות, עיקריות ואחרונות מהודרות וערבות לעין ולחך, אך האווירה, רחוקה מלהיות נעימה. על הרצפה התגלגלו בערבוביה, המתנות שמלכי בחרה בקפידה כשהן שבורות וחסרות חלקים. זר הפרחים שבחרה היא בעצמה בטוב טעם נשכח על השידה ללא מים והפרחים שכבו שם נובלים ועלובים, כמעט כמוה.

הפרידה

מיד כשקמה מלכי ממנוחת השבת כבר פנתה ריקי לחדר האורחים לקפל את כלי המיטה, לארגן את החדר ולהשיבו אל כנו כאילו לא התארחו בו מעולם. "ממילא עכשיו סעודה שלישית ואין עוד זמן לנח", תרצה את התנהגותה הבוטה למלכי, "אז לפחות נסדר כאן..." מלכי הביטה בעינים קמות במזוודתה שהונחה בייעלות רבה בקצה החדר ושוב הרגישה שאין לה מקום בבית הזה, אף לא חדר אחד קטן...

עם סיום ההבדלה שאלה שרה'לה את מלכי "מתי האוטובוס שלך יוצא בחזרה?" מלכי אספה את חפציה במהירות הרבה ביותר שיכלה, נפרדה מעימם בחצי פה וכבר במדרגות הבטיחה לעצמה: "היא, למשפחה הזאת לעולם לא חוזרת!"

שבת המלכה

אכן, מארחה של מלכי הפגינו חוסר טקט נורא, איננו יכולים לקרוא אודותיהם ולא לבזו להם בליבנו. האם כך מארחים!?

האם כך מקבלים כלה חדשה לחיק המשפחה!?

ומה, את המלכה שלנו שבאה לבקרנו מידי שבוע - איך אנו מקבלים את פניה?

כל יום שישי עומדת המלכה ושולחת תזכורות: אני כבר בפתח! היא נוקשת על הדלת, משמיעה בצופר נישא מנגינות ענוגות ולבסוף גם צופרת בחוסר סבלנות בקולי קולות. אנו מביטים, לפעמים, בלוח השנה, מעיפים מבט על השמש ואומרים לה: רגע, חכי רגע בחוץ, יש עוד חצי שעה עד לשקיעה...

וכשאנו זוכים לפתוח בפניה את הדלת, האם אנו זוכרים תמיד שהיא לא חפצה רק באוכל משובח אלא גם בליבנו האוהב? מי מאיתנו יושבת בניחותא עם סידור פתוח ושלוה בלבב, ומי מאיתנו אומרת בחיך "שינה בשבת תענוג" ואצה רצה למיטה להרויח כמה דקות של שינה לפני שהגברים חוזרים מבית הכנסת... על מה אנו מושוחחות בסעודות שבת - על ענייני יום חול או על נושאים הקשורים לכלה המתארחת?

וכמה, לאורך השבת, כמה מחשבות עוברות בראשו על העבודה המחכה... ועל העומס הצפוי... ממותי אנו הופכות לקצרות רוח, וחפצות כבר להסתער על הררי הכביסות והכלים ולהתחיל לסדר את הבית?

מתי נזכה לארח את המלכה שלנו מכל הלב, וברוב יקר וכבוד?

בעזרת השם, עוד השבוע...

המדור שלך לשיתוף בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

'לדלג' על העולם

אני אוהבת לקרוא. המילה הכתובה דיברה אלי תמיד מהרגע שידעתי לקרוא אותה. מאות ואולי אלפים של ספרים קראתי מיום עומדי על דעתי. גם היום ספר טוב אמיתי עלול לגרום לי לצלול בתוכו. אבל הפעם רציתי לספר על ספר אחד קטן דוקא מסוג אחר.

העולם שלנו מוצף בספרים מדי יום יוצאים עשרות חדשים לשוק. רובם באמת לא קשורים לעולמינו, לא מעניינים, עוסקים בכל מיני מילי דעלמא. גם ספרי הקודש ברובם אינם מדברים לנושים.

אני דוקא רוצה לספר לי על חוברת קטנה כזו חומה עם ציור של החפץ חיים שיום אחד הביטה בי מעם השולחן לאמור "מדריך להלכות לשון הרע".

ככה בלי שום גימיק שיווקי. בלי שום הצטעצעות.

לא ניסתה לשווק את עצמה או להתחפש, רק אמרה לי בפשטות: את מדי פעם מדברת לשון הרע, בואי ללמוד איך עושים את זה, אבל לפי ההלכה. לא ביקשה ממני להפוך למלאך שמדבר אך טוב. לא ביקשה ממני להיות בתענית דיבור. רק רצתה ללמד אותי הלכות לשון הרע.

כי אם יש הלכות נטילת ידים, אז למה שלא תהינה גם הלכות לשון הרע?

אהבתי אותה, את החוברת הזו. כשבכל העולם נמכרים מליוני ספרים ואלפים מהם נהיים רבי מכר - זה הרב מכר' היהודי שלנו. כבר כמעט מאה שנה אנשים קונים את הספר הזה וגם יקנו אותו עד ביאת גאול.

ואני שייכת אליהם, עדין בין הבודדים הנבחרים שהם קליינטיים שלך. ריבון עולם. מנסים מושגתלים לעשות כרצונך.

אני לא בורחת אל חוסר הידיעה. ולא מתחמקת אלא משהתנדלתי, יחד עם עוד חברות ללמוד הלכות שמירת הלשון. ככה בענווה, כזה בפשטות, כי אני לא באמת יודעת איך לשמור על הלשון הבוגדנית הזו שלא תמיד אומרת מה שצריך.

אז בכל העולם נמכרים אלפי רבי מכר שמוכרים לכל דורש פטנטים איך בכאילו אפשר לסחוב מהעולם הזה כמה שיותר הנאות והצלחות. איך למצות את החוויה כך שגם אם יש לך קצת רוח תרתום אותה מתחת לכדור העגול הזה שלא תמריא איתה למעלה חלילה.

משדלים אותנו בכל מיני עלילות להשתכנע שיש כאן מידע שאם היינו יודעים בגיל עשרים החיים שלנו היו אחרים: איך להגיע אל האושר בכמה צעדים; איך לקרוא אנשים כמו ספר פתוח; איך לרכוש ידידים; איך לעשות כסף הרבה ומה; איך לקפוץ על כל המקומות השווים בעולם הזה...

אבל אני בחרתי שמירת הלשון...

ואני לא איזה צדיקה גדולה. אני פשוטה לגמרי. אבל זה לא מענין אותי איך לקרוא אנשים כמו ספר פתוח או איך לרכוש ידידים. זה מריח לי כמו עוד שיטה לניפוח אגו ומכירת אשליית שליטה. ואין לי זמן ומוח מיותרים לבזבז על האשליה הזו.

החלום שלי זה לעשות כאן מה שבאמת אני צריכה, מתוך שמחה ונחת כמובן לא מחפשת יסורים. ולגמור זהו. לא לבזבז את הזמן על כל מיני מסביב.

אז אבא, תודה שנתת לנו כל כך הרבה ספרים קדושים שמגלים לנו איך לצלוח את העולם הזה. לדלג מעליו. כמו שרבינו אמר שהוא מוקנא בצדיק שהוא שאמר על עצמו שדילג ככה בדילוג מעל העולם הזה 'אויף געשפרונגען'.

תן לי יד אבא. תעזור לי ללמוד הלכות. לקיים אותם. ואת העצות הקדושות של הרב'ה. אני רוצה לקפוץ את הקפיצה הזו. שלוקחת שבעים שנה פלוס מינוס.

וללכת ישר אליך.

הרבנית אזמרה

אחרי שנסייתי להסביר לעצמי את התופעה המופלאה של חייה ההירואיים. חשתי שגם לי יש כאן חלק. כן. אפילו שלקצה שולי שמלתה אינני מוגעת. גם לי יש כאן חלק.

פתאום אזמרה נכנסה לי ללב. וצילמה לי בקלוז אפ את הרגע הזה שכמוהו אני עושה למאות ואלפים. מסיימת את השיטה, סוחטת את הסמרטוט ומישרת אותו על חתיכת השיש המפרידה בין הכיורים. הי. קראה לי אזמרה. שימי לב. את גם גדולה מהחיים. כל הפעולות הקטנות האלו שוות. נחשבות.

וגם אני במטבח שלי שדוקא די מזכיר את המטבח שלה ככה בסגנון. אני עושה המון. כמה אני עובדת, מכינה, משקיעה. לפעמים עם כוח וחיוך על השפתיים, לפעמים בלי בטריה. אבל אני סופרת את זה. משתדלת לספור.

אני לא הרבנית קניבסקי, וגם לא מצפים ממני להיות כזו. מצפים ממני להיות אני. הכי שאפשר. אבל אני בטוחה שכדי להגיע לשם אני צריכה להיות מן רבנית של אזמרה. כן כזו שיודעת להגדיל כל טוב מלימטרי ובנאלי בתוך כל החיים הרגילים. בתוך הקלחת. לפעמים היא שמחה. לפעמים דביקה ומעיקה. אבל אני רוצה לומר אותי. לעשות ממנו שיר חדש לה.

כל לטיפה של תינוק. כל צרחה שהנמכתי לה את הווליום. כל פעם בה היטבתי את המטפחת שלראשי. כל גילוי רחמים קטן שלי אלי. כל חסד שעשיתי. וכל מיני מיני מאמץ והתקרבות. אני חייבת אזמרה. כי אי אפשר לגדול אם לא מעריכים את הקצת.

וגם לרבנית בודאי היתה הערכה לכל הדברים הקטנים שעשתה. אחרת מדוע עשתה אותם השקיעה בהם? מהיכן היה לה את הכוח לחזור על אותן פעולות קטנות שוב ושוב במשך מסכת חיים שלימה? רק אם את יודעת להסתכל על הקצת טוב שלך וליקר אותו יהיה לך את הכוח להמשיך ולגדל אותו.

את הספרים עם דפי הכרזו והעובדות המדהימות רואים כולם על המדפים. אבל את הספר האישי שלי יודעים אני וריבנוי.

ואני רוצה ליזכור זאת היטב. כי כל דבר גדול וענק. בנוי מאינסוף קצתים קטנים. אם נספור אותם הם יצטברו. אם נזכור אותם הם יהיו עוד. אבל גם אם נשכח אותם. בשמים לא ישכחו לנו. אבל אנחנו נשכח אותם לעצמינו וחבל.

ושום קצת הוא לא קצת מיד מכדי לשמוח בו מאד. כי אם המעט שלי משמח אותך. אז ודאי שהוא גם ישמח אותי.

אז אבא. תזכיר לי אותך ותזכיר לי אותי. ותזכה לומר לך בעודי 100.

השבוע הזדמן לידי ספר על הרבנית קניבסקי עליה השלום. אחרי שבלעתי בשקיקה קרוב למחצית מדפיו, מיהרתי לטמון אותו באחד המדפים. ככה שלא ינקר לי מידי בעיניים ויגרום לי לנקיפות מצפון מיותרות. מן תחושת חוסר מושלמות גובלת בכישלון כזה החלה לנקר בי.

פתאום מבין דפיו של הספר ראיתי אותה, את דמותה של הרבנית בת שבע. בבגדיה הצנועים והפשוטים ובעמל האינסופי שלה. ויחד עם ההתפעמות מכל סיפורי ההוד על ההקרבה והמסירות - קמו ועלו מבלי משים בתוכי טבלאות השוואות.

אההה. תראי איך צריכים באמת להתנהג. לכבד את הבעל. להתפלל. לעשות חסדים. ולעולם לא לומר לא. לשום בקשת עזרה וחסד.

זה כמובן עוד אחד מישומיו הקטלניים של היצר הרע. שלוקח גם את ההתחזקות ואת כל הידע הרוחני שלך למקום מחליש, הוא נכנס יחד איתך לתוך השיעורים שאת שומעת כדי לדעת באיזה שוט עליו לנופך עכשיו. לאמור: תראי, רק תראי איפה את. ואיפה צריכים להיות.

אין ספק, מסכת חיים מופלאה שכולה הקרבה ומסירות לה' ותורתו והכל מתוך שמחה אהבה ויראה. ממש קינאתי. קנאת סופרים אמיתית.

הרבנית בת שבע הצדיקה. שקיבלה את כל המשוועות וחיבקה כל אישה חיזקה וחיכה. וקמה בשתיים וחצי לפנות בוקר כדי להכין כוס קפה לבעלה. המשכים לתלמודו. שהתפללה שלוש פעמים ביום במנין, הרבנית, שלא הסכימה לעולם שישפצו לה את המטבח הזעירי ממנו הפיקה מליונים של ארוחות, מנות וסלטים במשך שנות חייה.

היא לא היתה מלאך היא היתה אדם. אבל היתה לה בלב אהבה גדולה. להשם לתורה ולילדים שלו. וכשאוהבים זו שפה אחרת. היא לא הקריבה או מסרה נפש. היא אהבה את התורה. אהבה אורחים אהבה להתפלל. נו. צדיקה אמיתית.

הכי לקח אותי הסיפור של השרוולים.

הרבנית ע"ה היתה מקפידה ללכת בשרוול ארוך עד כף היד. כשהיתה עוסקת בעבודות המטבח היתה מפשילה אותו קלות אבל. וכאן שימו לב. בכל פעם שהיתה צריכה לפתוח את הדלת או לגשת אל חדר הספרים בו נמצאו אנשים היתה מחזירה את השרוול למקומו. והפעולה הזעזערתית הזו שלוקחת פחות מחצי דקה - לשטוף את הידים, לנגב, להחזיר את השרוולים - יכלה לקרות גם עשר פעמים בשיטת כלים אחת. כיון שהדלת נעה על צירה ללא הפסקה.

מדהים. כמה אנחנו נמרחות על הדברים האלו. על הקטנות קטנות האלו. מי בכלל שם לב. בתוך הבית. ועשרות פעמים.

הכנה לפורים

לאור התועלת המרובה בפעמים הקודמות, והביקוש הרב - הננו שמחים להודיע, שבעז"ה לקראת פורים יתקיים שוב

כינוס מרכזי הכנה לחג הפורים

לבקשת הציבור - הכינוס יעסוק גם בנושא 'קירוב רחוקים', כהמשך לכינוס הקודם, והרבנים ה'משיבים' שהשתתפו בפאנל הקודם שהתקיים בנושא [אסרו חג סוכות] - יופיעו שוב, וימשיכו לענות על שאלות בנושא.

הכינוס יתקיים בעז"ה, ביום המישי ראש חודש אדר ב', בשעות הערב - פרטים יבואו -

נס"ד

אתה יודע שיש בך סגולות נפלאות
אתה רוצה לראות אותם מתממשים במציאות
אתה משתוקק להאמין בטוב שבך, ולקבל את האומץ להיות מי שנבחרת להיות

יוצאים אל המדבר הפתוח,
להוציא את כוחות הנפש מהעלם אל הגילוי

בסדנת
עזות דקדושה
עם הרב דוד גבירצמן

להפוך את המניעות לנעימות | ללמוד על הכוחות החבויים בנו, ולגלות את הדרכים להוציא אותם בעזרת ה' מהכוח אל הפועל. ואת המחסומים לגשרים.

15:00 התכנסות
15:30 תפילת מנחה
16:00 פתיחת הסדנה
שיחה והתנסות בשטח
19:40 תפילת ערבית
20:00 סעודת ר"ח והתוועדות על כלי זמר
22:00 סיום

כיסופים
שימו לב!
הדפוס מראש בלבד
052-717-24-52
דמי השתתפות 150 ₪
- הנחה לחברי כיסופים -
לדעת בארץ דרכך

יום שני, ער"ח אדר א', חאן ענבלים נווה ארז, מעבר מכמש

נס"ד

אזמרה
הנמורות הטובות שברו

הופיע הספר החדש

תבסיסי למלחמה

משיעוריו המחזקים של
הרב אליהו גודלבסקי שליט"א

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

לביחור נקודת המכירה הקרובה >> הפצה ראשית אזמרה
משרד 08-9368119 >> נייד 053-313-8400
אתר www.azamra.co.il

הספר שייתן לך
כח לצח את
המלחמה

הזדמנות פז לציבור חניכי הישיבות

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה לקראת 'פורים קטן' הבעל"ט תתקיים נסיעה קבוצתית לציבור 'חניכי הישיבות'

לאומן

לציונו הקדוש של מוהר"ן מברסלב זיע"א

נסיעה קצרה [מתאים במיוחד לבחורי ישיבות ואברכים שאין להם אפשרות להיעדרות ארוכה] /

אווירה תורנית-ישיבתית / בהשתתפות משפיעים תלמידי חכמים בוגרי הישיבות הקדושות:

הרב רפאל כץ הי"ו / הרב ישראל זלזניק הי"ו / הרב ישראל מאיר גלינסקי הי"ו

בתכנית:

- ◆ שיעורים מגוונים ומרתקים: על מהות המקום, תולדותיו של מוהר"ן מברסלב, תורתו ודרכו
- ◆ 'סיפור התקרבות' מרגש מפי בעל המעשה.
- ◆ 'נסיעה לברסלב' (לר' נתן מברסלב זיע"א) ולמעזבוז (לבעש"ט זיע"א) (תלוי בביקוש ובזמן)
- ◆ סעודת 'פורים קטן' - סעודה עשירה, בליווי ניגונים ושיעורים, עם 'פאנל' מיוחד ומרתק אודות 'המשותף והשונה בין עולם הישיבות לתורת ברסלב'

הנסיעה תתקיים מיום שני (יג אד"א) בבוקר, ועד יום רביעי (טו אד"א) בצהריים.

מספר המקומות מוגבל

(כולל: טיסה, נסיעות פנים, מלון ואש"ל ברמה גבוהה, שיעורים וכנסים).

מחיר הנסיעה: \$450 בלבד

להרשמה:

054-853-7200

(לרישום יש לצרף: צילום דרכון, ודמי

רישום בסך \$150)

